

KNB-voorzitter
Nick van Buitenen:

Bruggen bouwen en veters vastmaken

- 12** Toekomst notariaat
in digitale wereld
- 20** Vernieuwde medische
wilsverklaring
- 23** Onderzocht: het dilemma
van de notaris

Actualiteiten internationaal huwelijksvermogensrecht en erfrecht 13 november 2017

Nieuwe adviezen, huwelijkse voorwaarden, testamenten en Europese verklaringen van erfrecht

Op deze middag zullen de docenten de Huwelijksvermogensrechtverordening en de Erfrechtverordening met u doornemen. Het zal een eerste kennismaking zijn met de nieuwe verordening huwelijksvermogensrecht. Met betrekking tot de Erfrechtverordening gaat het om een verdieping van de inhoudelijke kennis en het delen van praktische ervaringen. U wordt volledig bijgepraat over de actuele ontwikkelingen op beide terreinen, ook in de rechtspraak. Wat verandert er voor de Nederlandse internationale (advies)praktijk? Welke rechtskeuzemogelijkheden hebben echtgenoten en erfslaters bijvoorbeeld (nog) en welk recht is zonder rechtskeuze van toepassing op hun huwelijksvermogensregime of nalatenschap?

docenten:

prof. mr. dr. F.W.J.M. Schols
dr. mr. J-G Knot

tijden: 12.30 tot 17.00 uur

(met om 12.00 uur inlooplunch)

Informatie en aanmelden:

www.estatetipeducation.nl
info@estatetipeducation.nl
020-3882928

locatie: Jaarbeurs te Utrecht

cursusprijs: 295,- ex btw

pe-punten: 4 pe voor KNB, EPN,
NOVEX, SCE (in aanvraag)

datum: maandag 13 november 2017

Met boek:
'tekst &
toelichting'

Nieuw huwelijksvermogensrecht en eindejaarstips. 19 december 2017

Op 28 maart 2017 is wetsvoorstel 33 987 in de Eerste Kamer aangenomen. De verandering van ons huwelijksvermogensrechtelijke basisstelsel is een feit. Naar verwacht zal de inwerkingtreding op 1 januari 2018 zijn. De wijziging heeft niet alleen gevolgen voor de 'nieuwe huwelijken', maar ook voor de huwelijkse voorwaarden 'van vandaag en morgen'. Er is alle reden om de nieuwe regeling grondig door te nemen omdat in de meeste huwelijken het basisstelsel van toepassing is. Wij zullen ook aandacht besteden aan de gevolgen voor de huwelijkse voorwaarden en testamenten, de relatie met de fiscaliteit en natuurlijk ook de estate planning. En heeft u al een anti-gemeenschapsopslokclausule? Hoe zet u de nieuwe alsof-voorwaarden op? Zoals gebruikelijk mag u rekenen op suggesties voor modelteksten. Natuurlijk komen ook de overige eindejaarstips aan bod om 2018 goed in te kunnen gaan!

docenten:

prof. mr. dr. B. M.E.M. Schols
prof. mr. dr. W. Burgerhart
prof. mr. dr. F.W.J.M. Schols

locatie: Jaarbeurs te Utrecht

datum: dinsdag 19 december 2017

tijden: 10.00 tot 16.30 uur (met borrel)

cursusprijs: 395,- ex btw

pe-punten: 5 pe voor KNB, EPN
(in aanvraag)

Informatie en aanmelden:

www.estatetipeducation.nl
info@estatetipeducation.nl
020-3882928

INM OPLEIDING

Word registernotarisklerk
(bij 2 afgeronde modules)

REGISTERNOTARISKLERK WORDEN?

WILT U REGISTERNOTARISKLERK WORDEN?

Dan bent u bij INM aan het juiste adres. Sinds jaar en dag is het Instituut na- en bijscholing voor Notariële Medewerkers dé aanbieder van opleidingen en na- en bijscholingscursussen die specifiek gericht zijn op notariële medewerkers. INM biedt drie modules aan: Onroerend Goedrecht, Ondernemingsrecht en Familievermogensrecht. De modules kunnen ook

afzonderlijk gevolgd worden. Daarnaast kunt u bij INM in het najaar de nieuwe cursus huwelijksvermogensrecht volgen.

Voor meer informatie:
www.inm.nl

INM Instituut
na- en bijscholing
NOTARIELE MEDEWERKERS

editie 8, oktober 2017

6

6 Bruggen bouwen en veters vastmaken

Nick van Buitenen is per 1 oktober de nieuwe voorzitter van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie. Hij volgt Jef Oomen op. Beiden zijn notaris in hart en nieren, beiden zetten zich voor honderd procent in voor de beroepsgroep en beiden hebben hetzelfde toekomstbeeld voor ogen: digitalisering. *Notariaat Magazine* zocht ze op.

12

12 'Wanneer disruptie dreigt, kun je hem het best zelf organiseren'

Om de toekomst van de notaris in de digitale wereld veilig te stellen, optimaliseert de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) de processen in het notariaat. Zelfs over het toepassen van blockchaintechnologie wordt al nagedacht. 'We moeten het vertrouwen in de notaris transformeren naar het digitale domein', stelt Bernadette Verberne, manager ICT en procesoptimalisatie van de KNB.

- 4 Nieuws
- 11 Wat vindt u daar nu van?
- 15 Column Nora van Oostrom-Streep
- 16 Tuin van Noord
- 19 Notaris en meer:
Karolien Slurink-Spijker
- 23 Onderzocht: het dilemma
van de notaris
- 25 Kanocolumn
- 26 En verder: Yvonne Eerens
- 28 Specialisten
- 30 Column Nick van Buitenen
- 31 KNB-nieuws
- 35 Ingezonden brieven
- 36 Tuchtrect
- 38 Personalia

20

20 'Lever maatwerk rondom iemands sterfbed'

Steeds meer mensen willen de regie voeren over hun levenseinde, ook in het geval van wils- onbekwaamheid. Om dit beter te regelen, slaan de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie en verschillende artsen- en patiëntenorganisaties de handen ineen.

*'De mondige burger wil
de regie houden'*

Op de cover

Notaris Nick van Buitenen, KNB-voorzitter sinds 1 oktober, vertelt op p. 6 over zijn ambities.

Flevoland weer in trek bij woningkoper

WONINGMARKT

In augustus registreerde het Kadaster 20.780 verkochte woningen. Dit is een stijging van 4 procent ten opzichte van augustus 2016. Ook vergeleken met juli 2017 is er sprake van een stijging van 4 procent. Flevoland is populair onder de huizenkopers. Ten opzichte van augustus 2016 stijgt het aantal geregistreerde verkochte woningen daar het meest met 27 procent. Landelijk is de grootste stijging zichtbaar bij vrijstaande woningen. Alleen het aantal verkochte appartementen daalt. •

André Rouvoet voorzitter Platform Divorce Challenge

FAMILIERECHT

Oud-minister André Rouvoet is benoemd tot voorzitter van het Platform Divorce Challenge. Samen met verschillende partijen die te maken hebben met scheidingen gaat hij oplossingen uitwerken om de schade die kinderen ondervinden bij een scheiding te beperken. Jaarlijks krijgen zo'n 70.000 kinderen te maken met ouders die uit elkaar gaan. Naar schatting verloopt 10 tot 15 procent van de scheidingen zo problematisch dat kinderen hiervan blijvende schade ondervinden. De start van de Divorce Challenge leverde vorig jaar al meer dan vijfhonderd voorstellen op. Met het platform wil de politiek werken aan concrete beleidsmaatregelen. Naar verwachting zal Rouvoet zijn conclusies begin volgend jaar presenteren. •

PLEIT verhuist naar de maand juni

JURIDISCHE SECTOR

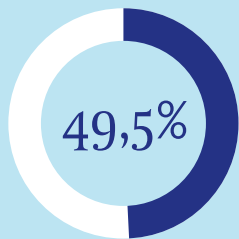

PLEIT is verplaatst naar de maand juni. Dit omdat de oktobermaand voor veel juridische bezoekers vaak al druk genoeg is. De zesde editie van PLEIT vindt dit keer plaats op dinsdag 5 juni 2018 in DeFabrique te Utrecht. Thema van de dag is 'vernieuwen en verbeteren'. Hoe blijven juridische kantoren innovatief en toekomstbestendig? Om PLEIT2018 te vernieuwen, wordt een aantal zaken anders ingericht. Zo kunnen er volgend jaar maximaal vijfhonderd bezoekers deelnemen en is het programma nog meer divers. Het doel van PLEIT2018 is kennis op maat delen, vaardigheden aanleren en de markt verbinden. Het wordt naast een kennis- ook een echte doe-dag, aldus de organisatie. •

Richtlijnen vereffening gepubliceerd op rechtspraak.nl

FAMILIERECHT

Rechtspraak.nl heeft de richtlijnen voor vereffening op de website gepubliceerd. De richtlijnen zijn een handleiding voor de vereffening van de nalatenschap en bevatten aanbevelingen. Zij zijn ontwikkeld door de Expertgroep Erfrecht van het Landelijk Overleg Vakinhoud Civiel, Kanton en Toezicht (LOVCK&T). Ook het notariaat is in de expertgroep vertegenwoordigd. Drieënhalve jaar is er gewerkt aan de totstandkoming van de richtlijnen voor de vereffening van nalatenschappen. De richtlijnen zijn voor alle rechtbanken het uitgangspunt bij de behandelingen van verzoeken in het kader van de vereffening. •

Het maximale tarief van de hypotheek-renteaftrek wordt verlaagd naar 49,5 procent. Dit staat in de begroting van Wonen en Rijksdienst die op Prinsjesdag is gepresenteerd. De jaarlijkse verlaging met 0,5 procent gaat door tot 2041. Uiteindelijk kan er dan nog maximaal 38 procent worden afgetrokken. Ook wordt in 2018 de maximale hypotheek vastgesteld op een omvang van 100 procent van de waarde van de woning. Verder wil het kabinet gemeenten en provincies meer ruimte geven hun beleid af te stemmen op de lokale behoeften en doelen binnen de regionale woningvoorraad. •

Innovatiekracht

Leren van elkaar en nieuwe markten verkennen, dat zijn de belangrijkste redenen voor de advocaten en notarissen van Stibbe om vier startups een jaar lang gratis advies te geven.

Advocaat Joost van Eymeren is een van de juridisch adviseurs van Stibbe StartsUP: 'Startups krijgen een jaar lang onze onverdeelde aandacht, in ruil voor kennis over hun markt.'

Een jaar lang gratis juridisch advies, waarom?
'Startups bedienen vaak nieuwe markten. Voor ons als juridische dienstverlener is het interessant om meer te weten te komen over die nieuwe markten. Wat voor zaken spelen er? En met welk soort rechtsvragen krijgen zij te maken? Het is dus een win-winsituatie. Wij voorzien hen van juridisch advies en zij ons van kennis over hun markt.'

Waarom gratis en niet goedkoper?
'Eerder hebben wij startups tegen een gereduceerd tarief geadviseerd, maar we kwamen tot de conclusie dat een andere focus ons meer kan brengen. De nadruk ligt nu veel meer op kennisdeling en innovatie. Het doel is dat de startup op een gezonde manier kan door-groeien naar een volgende fase.'

Wat verwachten jullie van de startups?
'Elke startup heeft een vaste contactpersoon binnen Stibbe. Elke maand zitten wij met de startup om tafel, waarbij zij ons vertellen wat er in hun markt speelt. Daarnaast worden wij uitgenodigd voor presentaties, bijeenkomsten en afspraken met partners/klanten van de startup. Op die manier kunnen wij hen goed adviseren en tegelijk nog meer leren over een markt. Wie daar van Stibbe bij aanwezig is, ligt aan het onderwerp. Het moet passen binnen je rechtsgebied.'

Komt elke startup hiervoor in aanmerking?
'Een van onze belangrijkste selectiecriteria is innovatiekracht. Dit kan zijn doordat de startup in een nieuwe markt opereert of met nieuwe rechtsvragen wordt geconfronteerd. Of een combinatie, zoals bij de eerste deelnemer, EME. Dit is een startup die een digitale marktplaats voor de circulaire economie wil opzetten. Hierbij staat regelgeving rondom afval en het hergebruiken van grondstoffen nieuwe ontwikkelingen in de weg. Onze ambitie is jaarlijks vier bedrijven te ondersteunen en hiermee een exclusieve relatie op te bouwen. Je moet je als adviseur natuurlijk wel volledig voor hen kunnen inzetten.'

Artsen en notarissen stellen patiënt centraal

FAMILIERECHT

Praten over sterven: gemakkelijk is het niet, maar een tijdig gesprek over verwachtingen en wensen rondom het levenseinde is cruciaal om passende zorg te kunnen bieden in de laatste levensfase. Daarom heeft artsenfederatie KNMG in samenwerking met Patiëntenfederatie Nederland, het Nederlandse Huisartsen genootschap (NHG) en de KNB de publicatie *Tijdig praten over het levenseinde* vernieuwd.

Deze publicatie helpt arts en patiënt om op gestructureerde wijze en met behulp van duidelijke vragen dit gesprek te voeren. Voor notarissen is een eigen handreiking over dit onderwerp ontwikkeld. De belangrijkste wijzigingen in de vernieuwde versie zijn de voor-

beelden van een schriftelijke wilsverklaring en van een schriftelijk euthanasieverzoek met daarbij de uitleg van de (eventuele) rol van een notaris. Deze verklaringen zijn afgestemd met partijen als ouderenbonden, patiëntenorganisaties, Alzheimer Nederland, MEZZO en de Nederlandse Vereniging voor een Vrijwillig Levenseinde (NVVE). •

'Als je rekeningen voor goederen of diensten ontvangt die je niet hebt besteld, moeten alle alarmbellen gaan rinkelen'

André Vermeulen van Fraudehulpdesk.nl
in het *Algemeen Dagblad* van 11 september

Bruggen bouwen en veters vastmaken

Het zijn twee totaal verschillende karakters. De een zwaaide de scepter met Brabantse gezelligheid, veel enthousiasme en is een echte ideeënman. De ander is nuchter, straalt rust uit en is altijd kritisch. Nick van Buitenen is per 1 oktober de nieuwe voorzitter van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB). Hij volgt Jef Oomen op. Beiden zijn notaris in hart en nieren, beiden zetten zich voor honderd procent in voor de beroepsgroep en beiden hebben hetzelfde toekomstbeeld voor ogen: digitalisering. *Notariaat Magazine* zocht ze op.

TEKST Jessica Hendriks | BEELD Truus van Gog

Nick van Buitenen, de nieuwe voorzitter

Het voorzitterschap, dat is niet niks!

‘Zeker. Ik ben nu een stuk minder op kantoor. Dat betekent dat ik daar dingen niet meer kan doen. Ik word geen dossierbehandelaar meer en mijn managersrol zal ook een stuk minder zijn. Verder moet ik nu hobby’s laten liggen. Zo wordt er een stuk minder gegolft en heb ik mijn overige bestuursfuncties opgezegd. Ik heb daar vrede mee. Mijn vrouw verwacht zelfs dat ik meer thuis ben dan voor mijn bestuurslidmaatschap. We zullen zien.’

Met wat voor gevoel rijdt u nu naar

Den Haag?

‘Het klinkt vast heel suf, maar ik word er warm en energiek van. Het KNB-bureau staat bol van de professionaliteit en kwaliteit. Elke (kandidaat-)notaris die hier is geweest, zal dat beamen. Een doel van mij is dan ook om alle leden hier te laten komen. We doen dat al met recent benoemde (toegevoegd) notarissen en kandidaat-notarissen van de beroepsopleiding, maar ik wil meer collega’s enthousiast maken voor waar wij hier mee bezig zijn. Iedereen die hier is geweest, komt met een andere energie het pand uit dan dat hij is binnengegaan.’

Hoe kijkt u terug op uw voorganger?

‘Jef Oomen is de vader van het levenstestament. Hij heeft dat verder opgebouwd en in de markt gezet. Niemand had dat beter kunnen doen. Ik kan mij niet voorstellen dat een volgende voorzitter hier nog even veel tijd aan kwijt is. Het is nu een kwestie van onderhouden. We hebben hem dan ook gevraagd zich hiervoor

in te blijven zetten. Verder is hij altijd positief en goedgehumt, een eigenschap die ik graag overneem. Ik heb hem nog nooit betrappt op chagrijnigheid. Hij brengt de boel in beweging. Dat wil ik ook doen.’

Wat is hem niet gelukt de afgelopen jaren?

Van Buitenen: ‘Ik denk dat de leden te weinig verandering zien. Er is echt heel veel veranderd, maar dat gevoel is er niet. De ideale communicatievorm is nog niet gevonden. Dat wordt daarom ook een van mijn speerpunten: de leden meer betrekken bij de beroepsorganisatie. Daarnaast vind ik het onbegrijpelijk dat er nog steeds geen centraal aandeelhoudersregister is. Dat heeft allemaal te maken met politieke krachtenvelden, maar het is toch te gek dat we nog steeds leunen op vooroorlogse klappertjes die de ondernemer zelf moet bijhouden? Daar leunt het rechtsverkeer op. We moeten onszelf afvragen hoe het kan dat we dát niet goed hebben kunnen uitdragen.’

Hoe wilt u die leden dan meer bij de KNB betrekken?

‘Ik wil in ieder geval nog meer het land in gaan en notarissen bezoeken die wij anders niet zien. Dat kost veel tijd, maar is nodig. Ik wil van die kantoren weten wat er speelt. Laten zien dat we niet alleen bezig zijn met de toekomst, maar ook met het heden. Bruggen bouwen en veters vastmaken. Daar heb ik ook de hulp van kantoren bij nodig. Kom naar regiobijeenkomsten en ringvergaderingen. Maak ruimte om een (kandidaat-)notaris plaats te laten nemen in het bestuur of een commissie. Wij hebben behoefte aan kwalitatief goede mensen.’

‘Ik wil in ieder geval nog meer het land in gaan en notarissen bezoeken’

Voorzitterswissel KNB

Jef Oomen, de oud-voorzitter

Wat komt er na tweeënehalf jaar voorzitterschap, een zwart gat?

‘Nee, dat valt mee. Op kantoor staan ze waarschijnlijk te juichen dat ik weer meer aanwezig ben. Ik zit in verschillende besturen, daar krijg ik weer meer tijd voor. En ik heb met enige regelmaat gejaagd. Ook dat kan ik weer meer gaan doen. Iets wat ik echt heb laten liggen, is spontaan naar de film of het theater gaan. Maar de KNB loslaten, kan ik niet. Ik blijf mij dan ook inzetten voor het ouderenproject, het levenstestament en MKB-Nederland.’

Is het u mee- of tegengevallen?

‘Meegevallen! Ik kreeg er altijd ontzettend veel energie van. Ik ben graag met het notariaat bezig. Het contact met de leden en stakeholders heb ik altijd erg leuk gevonden. Je spreekt mensen die je anders nooit tegenkomt. Op kantoor werd alles opgevangen door collega's. Ook al moest ik soms plotseling weg voor een lastminuteafspraak, het werd altijd geregeld. Daar ben ik hen dankbaar voor.’

Er moeten toch ook zaken zijn tegengevallen?

‘Het is niet gelukt om de relatie met Bureau Financieel Toezicht (BFT) om te zetten naar een constructieve relatie. De toezichthouder staat op een zodanige afstand en is bang dichterbij de ondertoezichtgestelden te komen. Het toezicht moet rechtvaardig en streng zijn. Om daarvoor te zorgen, moet je samen kijken op welke wijze dat moet worden ingevuld. Ik hoop dat mijn opvolger daar meer geluk mee heeft. Ook had ik verder willen zijn met de digitale koopovereenkomst en NotarisID.

En vind ik het jammer dat ik niet meer contact heb gehad met consumentenorganisaties. Je moet keuzes maken.’

Wat is u het meest bijgebleven?

‘Dat heeft te maken met het centraal aandelhoudersregister. Hier zijn wij een paar jaar terug tot midden in de nacht non-stop mee bezig geweest. Het was schakelen tussen verschillende ministeries en Kamerleden. Een spannend moment, maar helaas niet met het gewenste resultaat. Het register werd toen gegund aan de Kamer van Koophandel in plaats van aan ons. Je merkt dat de politieke realiteit totaal anders kan zijn dan je eigen verwachtingspatroon. Ons plan was gewoon beter! Maar het werd ons niet gegund. Uiteindelijk is het er toen helemaal niet gekomen. Hopelijk komt daar met het nieuwe wetsvoorstel snel verandering in.’

Wat is het grootste resultaat van uw voorzitterschap?

‘Veel is nog net niet klaar. Ik had gehoopt dat het garantiefonds er inmiddels zou zijn. Hieruit kunnen de kosten voor zogenoemde “zwevende protocollen” worden betaald. Dat is iets heel moois. Na veel en zorgvuldig lobbywerk hebben wij een stuk wetgeving om weten te buigen. Dat is bijzonder. Ook NotarisID is zo'n project. Ik kan mij voorstellen dat leden ongeduldig worden, maar zoiets heeft ontzettend veel voorbereiding nodig én je moet het juiste moment pakken. Ik denk dat het notariaat straks een heel mooi product in handen heeft. Dat is essentieel voor de trustfunctie van het notariaat in de digitale wereld.’

‘De politieke realiteit kan totaal anders zijn dan je eigen verwachtingspatroon’

Op zoek naar de juiste collega? Plaats uw vacature in Notariaat Magazine.

Sdu Adverteren

- U adverteert in het officiële orgaan van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB).
- U bereikt daarmee automatisch alle (kandidaat-)notarissen in Nederland.
- U heeft multimediale mogelijkheden d.m.v. gunstige doorplaatsing op Advocatie.nl.

Wilt u meer weten? Vraag onze media-adviseur Leroy Versteegen:
☎ (0)70 378 0703 ✉ l.versteegen@sdu.nl

Meer informatie op sduadverteren.nl

Sdu

oprecht
de beste
keuze

‘Het leven is een groot mijnenveld en je gaat er zeker op stappen’

Hoe belangrijk is humor en kunnen lachen?

Van Buitenen: ‘Heel belangrijk. Ons bestuur is een bonte verzameling van figuren. Er wordt dat ook echt gebotst, maar altijd met humor. Een minderheidsstandpunt nemen wij serieus, maar wel met een kwinkslag. Thuis vind ik het heerlijk om de kinderen in de maling te nemen. Zij moeten tegen een stootje kunnen. Ik ben geen André van Duin, maar een beetje cynisme is heerlijk.’

Oomen: ‘Ik ben een optimist, dus humor en plezier horen daarbij.’

Hoe gaat u om met tegenslag?

Van Buitenen: ‘Ik functioneer op mijn best als er tegenslagen zijn. Ik vraag mij dan altijd meteen af wat wij eraan kunnen doen. Het leven is een groot mijnenveld en je gaat er zeker op stappen. De vraag is alleen of het er vijftien achter elkaar zijn of dat je de volgende behendig weet te omzeilen. Ik raak in ieder geval moeilijk van slag.’

Oomen: ‘Ik heb genoeg moeilijke momenten gekend in mijn tijd als voorzitter. Zo heb ik mij in de ledenraad een keer in allerlei bochten moeten wringen. Ik werd daar ter verantwoording geroepen voor de manier waarop de benoemingsprocedure van de volgende voorzitter was gegaan. Terecht, dat hoort ook zo! Ik bleef gelukkig rustig. Je moet op zo’n moment even goed nadenken en proberen te benadrukken dat je in het

belang van de beroepsgroep hebt geacteerd. Niet voor jezelf. Dat zijn spanningsvelden waar je mee omgaat. Daar ben ik nooit voor weggelopen.’

Zou u dan ook een goed politicus zijn?

Van Buitenen: ‘Vrienden hebben mij weleens gevraagd wanneer ik de politiek inga. Ik vind namelijk overal wat van. Aan het voorzitterschap van de KNB kleef ook een politiek randje: naar leden toe en naar de buitenwereld. Volgens mij is er ruimte voor een nieuw soort politiek, namelijk iemand die zegt waar het op staat, eerlijk is en eerlijk blijft. Dat zou wel iets voor mij zijn. Maar wellicht hebben meer politici dat gedacht.’

Oomen: ‘Ik kan heel impulsief zijn, dat is niet handig als politicus. Ik vind het spel wel heel leuk, maar ik zou mij moeten leren beheersen.’

Welke vraag zou u elkaar nog willen stellen?

Van Buitenen: ‘Ik ben benieuwd of je als voorzitter ook eenzaam bent. Je weet namelijk altijd meer dan je andere bestuursleden.’

Oomen: ‘Eenzaam niet, maar je zoekt wel support bij anderen. Ik belde met enige regelmaat met een collega-bestuurslid om mijn mening te ventileren en zo te kunnen sparren. Je zoekt toch een klankbord. Op kantoor heb ik ook een partner waarmee ik graag vakinhoudelijk spar.’

Oomen: ‘Ik wil wel weten wat hij gaat doen aan de relatie met het BFT.’

Van Buitenen: ‘We moeten op korte termijn zorgen voor de-escalatie. Misschien door middel van een commissie van BFT en KNB om te kijken hoe we de relatie opnieuw vorm gaan geven. Het moet in elkaar schuiven. Een beetje zoals de formatie van een nieuw kabinet. Veel bij elkaar zitten en elkaar dieper in de ogen kijken, schept een band.’

Heeft de oude voorzitter nog een boodschap voor de leden?

Oomen: ‘Blijf aangehaakt! We hebben een fantastisch vak, dat mogen wij ook uitstralen. De ontwikkelingen gaan zo ontzettend snel, verdiep je erin. Het bestuur communiceert via verschillende kanalen, maar communiceren tegen een muur, werkt niet. Stel je er dus voor open.’ ■

van Antwerpen Accountancy

ACCOUNTANTSKANTOOR VOOR NOTARISSEN

BENOEMINGEN | OVERNAMES | FUSIES

Den Haag
www.notarisaccountants.nl
088 – 454 00 00

Door u kan Keesje nu weer verder

Jeugdrecht

Uitspraken, praktijkervaringen
en commentaren in 1 pakket

- Enige Nederlandse uitgever die inzoomt op Jeugdrecht.
- Behandelt straf-, gezondheids-, civiel en internationaal recht.
- Altijd en overal toegankelijk.
- Direct toepasbaar en diepgaand.
- Persoonlijke service dmv service calls en tutorials OpMaat.

Meer informatie op sdu.nl/jeugdrecht

Sdu oprecht
de beste
keuze

ACCOUNTANTS
EN ADVISEURS

ALS BRANCHE-ACCOUNTANT VOOR NOTARIAAT EN
ADVOCATUUR BENT U BIJ ONS AAN HET JUISTE ADRES VOOR

- // JAARREKENING EN BOEKHOUDING
- // FISCALE AANGIFTEN EN ADVIES
- // P&O ADVIES EN SALARISADMINISTRATIE
- // BEDRIJFSVERGELIJKING
- // ONDERNEMINGSPLANNEN
- // FUSIE EN OVERNAME

Uw klanten komen tegenwoordig niet alleen uit Nederland. Door de samenwerking met ETL kunnen wij u buiten de grenzen van Nederland ook van dienst zijn. Waar onze kennis ophoudt, kunnen wij u in contact brengen met een partner-kantoor in het buitenland, waarbij u de kwaliteit kunt verwachten die u ook van ons gewend bent. Zo kunnen wij u nog beter van dienst zijn.

BUREAU NOTARIAAT & ADVOCATUUR

ACCOUNTANCY EN ADVIES IS
ONS TERREIN ADVOCATUUR
EN NOTARIAAT IS UW DOMEIN

OUDE UTRECHTSEWEG 28, 3743 KN BAARN
POSTBUS 1008, 3740 BA BAARN
T 035 693 64 44
E INFO@ETL-BNA.NL - WWW.ETL-BNA.NL

Per 1 oktober is notaris Nick van Buitenen de nieuwe voorzitter van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB). Bij zo'n benoeming horen uiteraard felicitaties, maar ook goede voornemens en beste wensen. In dit magazine vertelt Van Buitenen wat hij belangrijk vindt voor de komende bestuursperiode. Maar wat vinden stakeholders en KNB-leden waar hij zich op zou moeten richten?

Nicole Kleikers-Houben

TOEGEROEPD NOTARIS

'Helaas moet ik als ledenraadslid constateren dat het merendeel van de ringvergaderingen zeer slecht bezocht wordt. Onlangs is zelfs een ringvergadering geannuleerd door een gebrek aan aanmeldingen. Worden de ringvergaderingen slecht bezocht dānkzij het feit dat we de afgelopen tweeënehalf jaar zo goed door Jef Oomen "op de hoogte" gehouden werden? Of heeft dit te maken met een meer maatschappelijk probleem: hebben we geen zin

Speerpunten nieuwe KNB-voorzitter

WAT VINDT
U DAAR
NU VAN?

meer in verenigingen, clubjes en dat soort gremia? Zijn wij als (kandidaat-)notarissen geen collectief meer, maar uitsluitend concurrenten? Of hebben de leden van de KNB geen benul wat de KNB voor ons betekent? Gelet op het vorenstaande spreek ik de uitdrukkelijke hoop én de verwachting uit dat Nick van Buitenen en zijn bestuur zorg gaan dragen voor een bindende factor tussen de leden van de KNB. Wellicht door de KNB meer "in beeld" te brengen. Verder mag er naar mijn idee meer gedaan worden aan het enthousiasmeren van de jonge leden van de KNB. Wie zijn onze jonge collega's en waar zijn zij? Hebben zij enig idee waar de KNB voor staat en wat de KNB voor hen kan betekenen? Voor Nick van Buitenen ligt een mooie en wellicht moeilijke taak in het verschiet door van ons als concurrenten weer een collectief te maken.' •

Marcel van den Nieuwenhuijzen

KANDIDAAT-NOTARIS

'Een belangrijk thema voor het notariaat is de positie van de kandidaat-notaris. Waar zou de voorzitter zich dan op kunnen richten? Allereerst op de positie van freelancers en herintreders. Het realiseren van voorwaarden en opstellen van regelgeving die aansluit bij een flexibele invulling van het werk voor kandidaat-notarissen is belangrijk om het beroep aantrekkelijk te houden. Daarnaast: notaris word je niet zomaar. Dat lijkt een gezond uitgangspunt te zijn, maar ik heb sympathie voor het idee om de procedure op onderdelen te verlichten en meer *checks and balances* in te bouwen op het moment dat je notaris bent. Een soort rijbewijs dat in normale gevallen verlengd zal worden. Tot slot kan de aandacht worden gevestigd op het voorkomen van een belangrijke beroepsziekte, te weten de burn-out. De aandacht vestigen op het voorkomen en bespreekbaar maken hiervan en het tonen van betrokkenheid op dit punt draagt bij aan een van de doelstellingen van de KNB, namelijk het zorgen dat kandidaat-notarissen hun werk goed kunnen doen.' •

Hans van der Ploeg

**DIRECTEUR BRANCHEORGANISATIE
VBO MAKELAAR**

'Allereerst willen we de nieuwe voorzitter Nick van Buitenen ook via deze weg van harte feliciteren met zijn nieuwe functie. Waar de nieuwe voorzitter van de KNB zich op moet richten? De rol van een brancheorganisatie is naar mijn mening altijd dubbel; de behartiging van de marktbelangen enerzijds en de behartiging van de belangen van en ondersteuning van de leden anderzijds. Dat brengt een heel eigen dynamiek met zich mee. Je moet altijd oeg houden voor het maatschappelijk belang. Anderzijds is het zaak om als branchevereniging stevig in te zetten op het ondersteunen van je leden/ondernemers bij hun bedrijfsvoering. Beide belangen moeten elkaar versterken. Specifiek voor het notariaat en de gerelateerde makelaarsbranche zou ik de nieuwe voorzitter

willen aanraden in te zetten op ketenintegratie en het delen van de noodzakelijke documenten voor het uiteindelijke transport van vastgoed. Los een aantal zaken op die nu erg omslachtig gaan. Zorg bijvoorbeeld dat de afhandeling van de koopovereenkomst veel slimmer gaat. Laat cliënten digitaal tekenen, geef ruimte aan belanghebbenden die de koopovereenkomst nodig hebben (hypotheek-tussenpersoon, makelaar, financier) en zorg dat er in die afhandeling meer digitaal geregeld wordt. Tot aan de overdracht aan toe. Ook kan ik mij voorstellen dat hij nadenkt over het *Wwft-proof* identificeren van cliënten. Kunnen we daar in samenwerking met makelaars, financiers en notarissen geen mooie oplossingen voor bedenken?' •

Gouden toekomst notariaat?

Om de toekomst van de notaris in de digitale wereld veilig te stellen, optimaliseert de KNB de processen in het notariaat. Zelfs over het toepassen van blockchain-technologie wordt al nagedacht. Is het genoeg om een tegenwicht te bieden aan het 'disruptiespook'? 'We moeten het vertrouwen in de notaris transformeren naar het digitale domein', stelt Bernadette Verberne, manager ICT en procesoptimalisatie van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB).

TEKST Peter Steeman | BEELD Roel Ottow

De ontwikkeling die het notariaat de afgelopen jaren op ICT-gebied gemaakt heeft, is indrukwekkend. Maar Bernadette Verberne waakt ervoor de verschillende projecten als een garantie voor een gouden toekomst te beschouwen. 'Als je de KNB in ICT-opzicht vergelijkt met soortgelijke beroepsorganisaties heeft ze haar zaakjes goed op orde. Het Platform Elektronische Communicatie (PEC) – waar de vitale onderdelen van notariële processen op draaien en waarmee we aansluiten op processen van ketenpartners – is veilig, robuust en schaalbaar. Met onze ketenpartners hebben we processen verbeterd die op een inefficiënte manier verliepen. Zo optimaliseren we met het project Bankgaranties samen met Nationale Borg en Stichting Elektronische Communicatie Hypotheken (ECH) het bankgarantieproces om tot een standaard voor de sector te komen. Met DNI (Digitale Notariële Informatie) is het proces, waaronder de fysieke uitwisseling van akten, met de Belastingdienst gedigitaliseerd. Dergelijke projecten zijn operationeel tactisch heel waardevol, maar we willen graag op een hoger abstractieniveau naar de samenwerking kijken. Zo onderzoeken we met het Kadaster sinds een halfjaar de ideale manier om vastgoedtransacties af te wikkelen. Het is eigenlijk onlogisch dat we achteraan in de vastgoedketen zitten. Dat

moet je naar voren halen. Daar hebben beide partijen belang bij. Daarom stellen we ons de vraag: hoe ziet het ideale proces eruit als je vanuit de vastgoedeigenaar kijkt? Welke stappen zet je dan als eerste? Datzelfde doen we ook met Hypotheken Data Netwerk. Zo werken we met veel ketenpartners aan nieuwe vormen van samenwerking. Als we dat niet doen, geven we het initiatief uit handen.'

VERTROUWEN

Om de slag naar digitalisering te maken, moet je als KNB ook over de toegevoegde waarde van de beroepsgroep nadenken, benadrukt Verberne. 'Hoe kunnen we ervoor zorgen dat

het beroep van notaris toekomst heeft? Om die vraag te beantwoorden, moet je nadenken over je kernwaarden. De essentie van het ambt is dat je tussen de overheid en de markt zit als partij die vertrouwen biedt. Dat vertrouwen moeten we transformeren naar het digitale domein. We moeten van sommige zaken afscheid nemen en andere taken, die we misschien nu nog niet kennen, ontwikkelen, omdat het past bij de essentie van de notaris. Dat kan bijvoorbeeld blockchain zijn. Het wordt afgeschilderd als een technologie die onweerlegbaar informatie vastlegt. Je hebt geen toezicht meer nodig, zou je zeggen. Maar als er een fout in een *smart contract* zit, krijg je

‘Wanneer disruptie dreigt, kun je hem het best zelf organiseren’

alsnog met aansprakelijkheidsvragen te maken. Er is dus wel degelijk een regelgevend kader nodig.’

Dat vraagt om een hands-onbenadering, aldus Verberne. ‘Als beroepsgroep moeten we snel reageren op kansen die zich voordoen. Doen we dat onvoldoende, dan loop je het risico dat nieuwe spelers een dienst gaan aanbieden die buiten het monopolie van de notaris valt, maar wel goed bij onze dienstverlening past. Wanneer disruptie dreigt, kun je hem het best zelf organiseren. Bijvoorbeeld door middel van een eigen blockchainlab. Daarin zitten notarissen, maar ook leveranciers. Het is geen praatclub. We gaan echt aan de slag. Het is natuurlijk bescheidener van omvang dan een innovationlab van de ING. Die hebben een *funding* die wij als KNB niet kunnen evenaren. We zijn als KNB ook toetreden tot de Nationale Blockchain Coalitie. Dat is een initiatief van zo’n twintig organisaties uit de logistieke, financiële en energiesector en overheden met als doel voorop te lopen in de toepassing van blockchaintechnologie. Daar zitten we dus met onze neus bovenop.’

‘Het notariaat heeft een aantal troeven in handen’

FACE TO FACE

Identificatie speelt in blockchain een belangrijke rol. Ook daar neemt de KNB een actieve rol op zich. ‘De overheid gaat ervan uit dat identificatie in alleen blockchain nog wel tien jaar op zich laat wachten’, aldus Piet Bokelaar. Hij ondersteunt de ICT-afdeling van de KNB bij een aantal projecten. ‘Tot die tijd hebben we met NotarisID een veilig en vooral gebruiksvriendelijk alternatief voor een blockchain-ID waar we jaren mee vooruit kunnen. Het is een innovatie die raakt aan de kern van het notariaat. Je kunt het gebruiken als digitale identificatie voor toepassingen waarbij zwaarwegende cliëntbelangen een rol spelen. Zoals de toegang tot een zorgdossier bijvoorbeeld. Tegelijkertijd zijn we ons bewust van de risico’s. We verbinden ons imago aan NotarisID. Het moet dus heel goed kloppen. Een valkuil is bijvoorbeeld wanneer je met oogkleppen op achter elke ontwikkeling aanloopt. Door dat niet te doen, heeft de KNB het notariaat veel geld bespaard. We konden pas echt beginnen toen de overheid de uniforme set van eisen had gepubliceerd. We ontwikkelen geen chipkaart of ander *hard token*, maar een app die niet gehackt kan worden. Doordat de identificatie bij de notaris *face to face* is, kwalificeert NotarisID zich als een identificatiemiddel met een hoog beveiligingsniveau. Dat is met name in de zorg een vereiste. Daarnaast is de technologie van NotarisID zo ingericht dat er externe attributen aan gekoppeld kunnen worden. In combinatie met het register van de Kamer van

Koophandel kun je bijvoorbeeld met NotarisID een rechtsgeldige handtekening zetten in een document dat betrekking heeft op je bv.’

KANS

Jan Bakker, directeur van Avisi, een van de ICT-partners van de KNB, ziet grote mogelijkheden voor de rol van het notariaat in een wereld die steeds digitaler wordt. ‘Het notariaat heeft een inhaalslag gemaakt. Tien jaar geleden werkten notarissen nog in een proces dat 150 jaar geleden bedacht is. Inmiddels vormt het PEC-platform het hart van het notariaat, waarmee ze met de systemen van tientallen ketenpartners is verbonden. Ondanks de complexiteit van het platform, het bestaat uit honderden servers waar vijftig applicaties op draaien, is de betrouwbaarheid heel hoog. En aan de oppervlakte is het heel eenvoudig, omdat het geïntegreerd is met de notariële softwareapplicaties. In de toekomst blijven de pijlers onder het notariaat – controle, vertrouwen, rechtszekerheid – van waarde. De maatschappij gaat steeds meer vertrouwen op geautomatiseerde processen. De vraag is: wie voert daar de governance over uit? Het notariaat heeft een aantal troeven in handen. Die rechtszekerheid die de notaris biedt. Daarnaast de rol van de KNB; het is een kleine speler, maar daarnaast ook slagvaardig en wendbaar. En de notaris heeft, in tegenstelling tot de overheid en marktpartijen, het vertrouwen van de burger. Het is een enorme kans.’ ■

Op donderdag 25 en vrijdag 26 januari 2018 biedt NOVEX de Leergang Levensexecuteur / Toezichthouder aan.

De opleiding is bedoeld voor diegenen die adviseren over het levenstestament of worden benoemd tot levensexecuteur of tot toezichthouder.

De Leergang Levensexecuteur / Toezichthouder is een intensieve opleiding waarin een mix aan bod komt van theorie en praktijk. Van juridische en financiële zaken tot medische zaken en overige zorgtaken. Bij elk onderdeel wordt de specifieke taak van de toezichthouder besproken.

Data & tijden:

Donderdag 25 januari 2018 van 9.30 uur tot 20.00 uur (met overnachting).

Vrijdag 26 januari 2018 van 9.00 uur tot 17.00 uur met een afsluitende borrel.

Locatie:

Driebergen, Hotel de Bergse Bossen

Leergang Levensexecuteur/ Toezichthouder

**NOVEX is een
vereniging voor
executeurs,
vereffenaars
en levens-
executeurs.**

Kosten:

€ 1.450,-
(excl. btw,
inclusief lunches,
diner, overnachting,
borrel en cursusmateriaal).
Voor NOVEX leden is de
cursusprijs € 1.250,- excl. btw.
13 PE-punten voor NOVEX, SCE, en
bij KNB, EPN en RB in aanvraag.
Advocaten ontvangen een bewijs van
deelname voor de eigen pe-registratie.

Docenten o.a.:

mevrouw mr. H. van Balen
de heer O.A. Balkenende
mevrouw mr. C.G.C. Engelbertink
mevrouw drs. S. van de Merwe
de heer prof. mr. dr. B.M.E.M. Schols
de heer drs. T. Trompetter
de heer mr. D. Weewer

Voor vragen of informatie:

Contactpersoon: mr. Anneke Rookmaker
info@novex-executeur.nl of **020 - 388 29 28**.
U kunt zich aanmelden via de website van NOVEX:
www.novex-executeur.nl

NOVEX

Nora van Oostrom-Streep

Recruitment

Het zijn gevaarlijke tijden aldus *legal trendwatcher* Richard Susskind, die enkele jaren geleden *keynote speaker* was op het jaarcongres van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie 'Notaris in de digitale wereld'. Niet gevaarlijk vanwege de redenen die zich nu misschien bij u opdringen (terrorisme, orkanen, formatie), maar gevaarlijk omdat de crisis voorbij is en de markt aantrekt. Een vreemde uitspraak misschien, tot u deze ziet in het licht van Susskinds stokpaardjes: innovatie en wendbaarheid. Als er crisis heerst, dwingt dat juristen om innovatief te zijn. Om hun uiterste best te doen voor de klant. Om scherp te zijn op hun processen en tarieven en tegelijkertijd te presteren. Je moet je immers onderscheiden van de rest en kunt het je niet veroorloven om beroerd werk te leveren.

PRIORITEIT

Nu de crisis voorbij is en het werk enorm toeneemt, is alles anders. De prioriteit ligt nu in het wegwerken van de stapels werk en het aannemen van handjes. Innovatie komt dan al snel op het tweede plan en dat is gevaarlijk. De wereld om ons heen gaat immers lustig verder, iets waar ik al vaker over schreef. Maar ook op het gebied van de handjes gaat het mis. Met handjes doel ik op de mensen die nodig zijn om al dat werk weg te werken. De kandidaat-notarissen en klerken. In de crisis werd massaal afscheid genomen van de medewerkers, nu zijn ze hard nodig. Probleem is dat velen het notariaat vaarwel hebben gezegd en niet van plan zijn terug te keren. Er is dus een

Geen zee is te hoog om goede mensen te vinden

tekort aan mensen. En dat zie je terug in de vacatures. *WPNR*, waarin jarenlang geen vacature meer te vinden was, vult nu lekker op. Maar ook op LinkedIn, Facebook en bij recruiters zien we de vacatures voorbijvliegen. Iedereen wil bijvoorbeeld een kandidaat-notaris vastgoed. Liefst ervaren, flexibel en klantvriendelijk. Iedereen ook biedt een plezierige werkomgeving met aandacht voor de balans werk-privé (ha!), beloont meer dan marktconform en hecht aan een plezierige werksfeer. Geen zee is te hoog om goede mensen te vinden. Grote kantoren lokken de jonge mensen met buitenlandervaringen en events, delen cadeautjes uit en laten hun 'hot shots' praatjes houden. Kleine(re) kantoren benadrukken de menselijke maat, het contact met de cliënt en het feit dat ze het 'echte' notariële werk doen.

ONTWIKKELINGSPERSPECTIEF

Zodra echter de mensen binnen zijn gehaald, moet er gewerkt worden. Heel hard en heel veel. En omdat het zo druk is, is er ook minder tijd voor opleiding en begeleiding en blijkt die *work-life balance* ver te zoeken. Persoonlijke opleidingsplannen en loopbaantrajecten zijn bij veel kantoren onbekend (of in de ban) en de omzet is datgene waarop wordt gefocust.

En daar ligt een groot risico, want de kandidaat-notarissen van tegenwoordig leven niet meer alleen om te werken. Ze weten wat ze waard zijn en willen perspectief. En met perspectief bedoel ik niet (alleen) een plaats in de maatschappij, want dat is al lang niet meer de heilige graal, maar ontwikkelingsperspectief. Als jongste bediende stapels werk wegwerken is niet wat bij dat verwachtingspatroon hoort, noch wat hun bij aanname is beloofd. En daar gaat het mis, want een werknemer die niet tevreden is, gaat om zich heen kijken en gaat uiteindelijk zijn of haar eigen weg. En daar staat u dan. Met uw berg werk. En met een slecht imago onder de kandidaten en aanstaande kandidaten, want in dit socialmediatijdperk gaat het nieuws sneller dan u lief is en weten de jonge mensen heel snel welk kantoor ze moeten mijden.

KAPITAAL

Het is dus heel belangrijk om juist in tijden van hoogconjunctuur oog te houden voor de behoeften van uw medewerkers en niet te vervallen in oude gewoonten. Hoezeer u zich ook moge ergeren aan de 'millennial mentaliteit' ('Laat ze eerst maar eens hard werken! Wat hebben ze nu helemaal gepresteerd? Niets toch? En dan toch zoveel noten op hun zang!'), besef dat het werkelijke kapitaal in uw mensen zit en dat het uitmelken van de medewerkers uiteindelijk is wat de Engelsen zo mooi noemen 'pennywise, pound foolish'. ■

Tuin van Noord

Van 'rijks'hotel' tot 'bajeswoning'

De oude gevangenis aan de Rotterdamse Noordsingel wordt omgebouwd tot appartementencomplex, terwijl het park eromheen eigendom wordt van de gemeente. Het project 'Tuin van Noord' is nog volop in ontwikkeling en er moeten nog zaken uitgewerkt worden, vertelt notaris Dirk van Niekerk. 'Als notaris moet je dus behoorlijk flexibel zijn.'

TEKST Tatiana Scheltema | BEELD Truus van Gog

'Beleef de historie, proef de vrijheid' is de slogan waarmee projectontwikkelaar HD Groep nieuwe bewoners aantrok voor 57 nieuwe te realiseren appartementen in de gevangenis aan de Rotterdamse Noordsingel. Dat lieten de Rotterdammers zich geen twee keer zeggen: toen de inschrijving in 2015 van start ging, ontstond een ware run op het project. Tot verbazing van projectontwikkelaar Robin Dijkgraaf van de HD Groep zelf, die afgelopen juni nog in dagblad *Trouw* zei dat hij had overwogen om de geesten uit het verleden te laten verdrijven door een daartoe begaafd persoon. Ruim 750 mensen toonden belangstelling voor een 'bajeswoning', 300 serieuze gegadigden bleven over, waarmee het project zo'n 6 keer werd overtekend.

ESCAPE FROM ALCATRAZ

Wonen in gerenoveerde historische gebouwen is *hot*, en de Noordsingel, een van de oudste gevangenissen van Nederland, spreekt behoorlijk tot de verbeelding. Zeker tot die van notaris Dirk van Niekerk, die vanaf het prille begin in 2011 bij de 'Tuin van Noord' is betrokken. Toen hij er voor het eerst kwam, was het gebouw nog in de oorspronkelijke staat. 'In de nok van de cellenvleugels van de oude gebouwen zaten

nog stalen balustrades en wenteltrappen naar boven toe, zoals je ook in films als 'Escape From Alcatraz' ziet.'

Het complex aan de Noordsingel is voor een deel een rijksmonument en bestaat uit meerdere gebouwen: het gerechtsgebouw aan het water, het daarachter gelegen stervormige cellencomplex, een kerkje, twee villa's en het oude notariële archief. Het is het belangrijkste werk van architect Allard Pierson (1801-1870), die er zijn vernieuwende ideeën over 'cellulaire opsluiting' in verwerkte.

Tot 2012 was het gebouw in gebruik als Huis van Bewaring. Maar door de dalende criminaliteit bleef het 'rijks'hotel' steeds vaker onderbezet. In 2013 verkocht de Rijksvastgoeddienst het aan een consortium van HD Projectrealisatie en BAM Woningbouw Rotterdam, die het complex mocht gaan ontwikkelen. 'Het oorspronkelijke plan was om studentenwoningen in de cellen te maken', vertelt Van Niekerk. Maar dat idee hebben ze moeten laten varen, omdat er ernstige problemen met de fundering bleken te zijn; waarschijnlijk heeft de extra verdieping op enkele vleugels een te zware belasting gevormd. Daardoor moest de héle fundering van die vleugels

worden vernieuwd: de daken gingen eraf, alle binnenmuren eruit, alleen de buitenmuren konden blijven staan.'

OMWONENDEN

De fundering is niet de enige reden dat de ontwikkeling minder vlot loopt dan gepland. Het Noordsingelcomplex ligt midden in de stad, dus je hebt ook met omwonenden te maken. 'Dat het een binnenstedelijk project is, maakt het wel heel interessant', zegt Van Niekerk. 'Want de ontwikkelaar zit met veel meer partijen om tafel dan wanneer je ergens aan de rand van de stad een leeg stukje grond koopt waar nog niks op staat en waar je de infrastructuur vanaf de tekentafel kunt ontwikkelen. Je hebt toch te maken met mensen die al in de omgeving wonen.'

Al zijn die waarschijnlijk vooral blij met het project, denkt Van Niekerk. 'Het is toch iets nieuws, dat leven in de brouwerij zal brengen omdat het een woonfunctie krijgt. Bovendien komt er, los van het gewijzigde gebruik, ook een parkachtig stuk groen om het complex te liggen, wat een trekpleister zal worden voor de omgeving.'

‘Maar dat ís projectontwikkeling: dat je flexibel kunt zijn’

OPENBAAR TERREIN

‘Tuin van Noord’ zal naar verwachting vooral veel bezoekers en gebruikers uit de directe omgeving trekken. ‘Dat zie je bij alle binnenstedelijke parken in Rotterdam. Kijk naar Blijdorp of het Kralingse Bos. Dat zal hier ook gebeuren.’ De belangstelling van omwonenden betekent voor zijn cliënt, de HD Groep, dan ook vooral dat zij in gesprek moet blijven met de omgeving. ‘Je moet dus inspraakavonden organiseren en zorgen dat mensen niet voor verrassingen komen te staan.’

De tuin, door de gemeente omgedoopt tot de ‘Vrouwe Justitia Hof’, waarbij de kronkelige paden ‘Het rechte pad’ zullen gaan heten, wordt openbaar terrein, vertelt Van Niekerk. En dus speelt in het gesprek met de buurt de vraag of ze ’s avonds zullen worden afgesloten of niet. ‘Die beslissing is nog niet definitief, die ligt bij de ontwikkelaar samen met de gemeente. Stel dat men straks last krijgt van overlast, dan kan het nodig zijn om de tuinen ’s avonds af te sluiten. Dan moeten er voorzieningen komen, zodat de bewoners en bezoekers wél binnen kunnen komen. Maar hoe doe je dat? De oude gevangensmuren staan er nog, dat is het probleem niet. Maar je moet wel iets regelen met sleutels en een bellentableau. Waar komt dat te hangen? Daar zijn wel ideeën over, maar die kunnen nog wijzigen. Als notaris moet ik dus bedenken

hoe we dat doen, bijvoorbeeld met betrekking tot erfdiensbaarheden. En straks, als de beslis-sing is genomen, hoe we dat finaliseren.’

BALANCEERKUNST

De combinatie van een deels openbaar, deels privéterrein werpt ook andere technisch-juridische vragen op. Over het hele terrein lopen erfdiensbaarheden: leidingen in de grond, waarbij voetgangers recht van overpad moeten hebben. Ook de opstalrechten van stadsver-warmingsleverancier Eneco moeten worden gewaarborgd. Het moet allemaal juridisch worden bekeken en vastgelegd. ‘Best een klui-f, als je nog niet precies weet hoe het gaat worden en het ook nog kan veranderen’, grinnikt Van Niekerk. ‘Maar dat ís projectontwikkeling: dat je flexibel kunt zijn.’

Dat vergeet wel enige balanceerkunst van de notaris. ‘Je wilt kopers in de toekomst niet opzadelen met verplichtingen waar ze nu, bij het aangaan van de overeenkomst, geen weet van hebben. In de voorfase ben je dus voort-durend aan het bedenken: wat kan er op onze weg komen? Dat leggen we zo veel mogelijk vast, mèt daarbij een “afvangbepaling” voor het geval achteraf blijkt dat het toch weer anders geregeld moet worden; zodat je dat in overleg met de kopers, of met een volmacht, alsnog kunt regelen.’

STERKE STEM

Wat wel vastligt, is dat het gebouw wordt betrokken in een appartementensplitsing. Dat lijkt logisch bij zo’n groot gebouw, maar ís het niet per se, zegt Van Niekerk. ‘Een splitsing doe je om horizontale eigendom te creëren, maar deze woningen blijven verticale eigendom. Alles boven de grond blijft van de toekomstige bewoner. We splitsen om ervoor te zorgen dat het uiterlijk van het gebouw blijft behouden. Zodat als er onderhoud moet worden gepleegd aan het gebouw, dat voor gemeenschappelijke rekening en risico van de vereniging van eigenaars kan gebeuren, en niet één bewoner kan zeggen: nu even niet. Hetzelfde geldt voor de tuin: iedereen krijg een stukje, maar daar-omheen staat een heg, die overal op dezelfde lengte moet worden geknipt. Het voordeel is ook dat je als vereniging toch wel een redelijk sterke stem hebt, ook in gesprek met de gemeente, over wat er gebeurt met het park eromheen. En over de toegang ertoe.’ ■

Er zijn verschillende (notarieel-)juridische commissies en samenwerkingsverbanden waar (kandidaat-)notarissen in deelnemen. In *Notariaat Magazine* vertellen ze hierover.

NOTARIS EN MEER

WIE Karolien Slurink-Spijker (42), notaris
WAAR Notarieel Intercollegiaal Overleg (NICO)

‘Deelname vergroot mijn blik’

‘Vergaderen doen wij geregeld via Skype. Dit om de reistijd te beperken. Maar er wordt ook vaak live met elkaar gesproken. Het is belangrijk om elkaar ook in het echt te ontmoeten. De afgevaardigden van de NICO-kantoren komen vier keer per jaar bij elkaar: drie keer voor vergaderingen en een keer voor ons benchmarkonderzoek. In dat onderzoek worden de NICO-kantoren met elkaar vergeleken op basis van verschillende punten, zoals omzet en personeels- en automatiseringskosten. Als kantoor krijg je dan bevestiging dat je op de goede weg zit. Of je ziet dat de kosten bij jou veel hoger zijn en kan daar wat aan doen. Ook hebben wij elk jaar een juristendag. Er is een vakinhoudelijk deel en een deel dat in het teken staat van onderlinge kennisgeving. Dit jaar werd het door ons georganiseerd in Overijssel. Oud-schaatser Erben Wennemars was onze gast spreker. Hij maakte een koppeling tussen topsport en het bedrijfsleven. Ook hebben wij met Kevers rondgeleden en zijn wij met een boot de Vecht opgegaan.’

‘Bij het Notarieel Intercollegiaal Overleg (NICO) zijn zestien kantoren aangesloten. Deze zitten verspreid door het hele land. De aangesloten kantoren zijn kwalitatief hoogwaardig, innoverend en servicegericht, zonder het contact met de samenleving te verliezen. Lid worden van NICO kan alleen wanneer dit ten goede komt aan de landelijke dekking en er geen directe concurrentie tussen de kantoren ontstaat. De weg is daarmee vrij elkaar echt te helpen en samen te werken. Door de samenwerking wordt gezorgd voor kennisoverdracht op zowel inhoudelijk als organisato-

risch terrein. Zo verzorgen wij samen congressen en verdiepende opleidingen, maar bundelen wij ook de krachten als het gaat om gezamenlijke in- en verkoop.’

‘Ik ben secretaris binnen NICO. Dat betekent dat ik de agenda voor de vergaderingen maak, notuleer en voor de verslagen zorg. Verder heb ik mij de afgelopen tijd beziggehouden met het herschrijven van enkele NICO-modelakten naar eenvoudig Nederlands. Het is prettig als cliënten goed zijn voorbereid en begrijpen wat er staat. Hoeveel tijd ik kwijt ben aan het intercollegiaal overleg verschilt per maand, maar gemiddeld komt het neer op tien uur. Dat heb ik er graag voor over. Deelname vergroot mijn blik. Je leert collega’s van andere kantoren kennen en krijgt daarmee een inkijkje in hun werkwijze. Daarbij is het fijn om te kunnen overleggen zonder dat het concurrentieaspect om de hoek komt kijken. Ook geeft NICO mijn kantoor de mogelijkheid om innovaties te doen die voor een solitair kantoor niet mogelijk zijn, bijvoorbeeld uit kosten oogpunt. Zo lanceren wij dit jaar een gezamenlijk consumentenplatform voor notariële dienstverlening.’

‘Op dit moment wordt er gewerkt aan een opleidingsprogramma voor jonge kandidaat-notarissen binnen onze kantoren. Ook zijn wij bezig met het opzetten van een communicatiewerkgroep. Daarin wordt nagedacht over allerlei klantcommunicatie, zoals nieuwsbrieven en presentaties. Binnen onze overleggen staat innovatie altijd op de agenda. Het is belangrijk om ook binnen het notariaat te blijven innoveren.’ ■

‘Lever maatwerk rondom iemand's sterfbed’

Steeds meer mensen willen de regie voeren over hun levenseinde, ook in het geval van wilsonbekwaamheid. Om dit beter te regelen, slaan de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) en verschillende artsen- en patiëntenorganisaties de handen ineen.

TEKST Jolanda aan de Stegge | BEELD Truus van Gog

Half september vond de kick-off ‘Praat op tijd over het levenseinde’ plaats. Deze bijeenkomst in Nieuwegein, georganiseerd door de KNB, artsenfederatie Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst (KNMG) en Patiëntenfederatie Nederland, moet een boost geven aan de lokale en regionale samenwerking tussen artsen en notarissen. Jef Oomen, destijds nog KNB-voorzitter: ‘Dat is hard nodig. De mondige burger wil de regie houden over zijn levenseinde en bij professionals als arts en notaris hoort zijn belang centraal te staan. Samen kunnen we zorgen voor maatwerk rondom iemand's sterfbed.’

PEK EN VEREN

Het notariële levenstestament bestaat sinds 2007. Aanvankelijk lieten cliënten alleen zakelijke transacties vastleggen voor als zij wilsonbekwaam zouden worden. Maar vanaf 2009 nemen steeds meer mensen daarin ook medische wilsverklaringen op, mede omdat hun arts niet altijd thuis geeft als zij dit onderwerp aankaarten. In zo'n wilsverklaring formuleert de cliënt welke behandelingen hij niet (meer) wil, mocht hij wilsonbekwaam worden, welke gevolmachtigde (vertegenwoordiger) de arts dan moet raadplegen en sommigen voegen een euthanasieverklaring toe. In de praktijk gaat er met die medische wilsverklaringen nogal eens wat mis en worden notarissen geconfronteerd met verdrietige nabestaanden, omdat er rondom het overlijden van een dierbare medische handelingen zijn verricht die de overledene juist

Frank Bosch, intensivist Rijnstate Ziekenhuis en Marianne Dees, huisarts en onderzoek Radboud umc

wilde voorkomen. Individuele notarissen die contact zochten met artsen, vingen bot. Daarom vroeg KNB-voorzitter Jef Oomen drie jaar geleden een gesprek aan met een landelijke artsenorganisatie.

De deelnemers aan het symposium grinniken als hij memoreert hoe hij bij die gelegenheid ‘met pek en veren hun pand werd uitgejaagd’. Want, zo oordeelden de artsen: ‘Jullie zijn jurist, geen arts, waar bemoei je je mee?’ Ondeskundig en onwetend had het notariaat zich begeven op het terrein van de arts, luidde de kritiek. Aan de door notarissen opgestelde medische wilsverklaringen kon wel wat worden verbeterd.

Andersom was er ook irritatie. Waarom spraken dokters amper met hun patiënten

over het levenseinde? Hoe bestond het dat behandelend artsen medische wilsverklaringen aan hun laars laptten en zich soms zelfs niets gelegen lieten liggen aan een gevolmachtigde?

TAALMISVERSTANDEN

Madeleine Hillen, van het Notarieel Bureau en extern adviseur van de KNB, waagde in 2015 een nieuwe poging tot contact met de artsenfederatie. Namens het Nederlands Huisartsen Genootschap (NHG) was huisarts Marianne Dees haar gesprekspartner. Dees: ‘We vlogen elkaar meteen in de haren, om na twintig minuten vast te stellen dat bij zowel arts als notaris het belang van de cliënt/patiënt prevaleert. Onze wederzijdse vooroordelen klopten niet en verwijten berustten vooral op taalmisverstanden.’

Want al hanteren arts en notaris soms dezelfde begrippen, soms bedoelen ze daar iets anders mee. Neem bijvoorbeeld het woord ‘handelingsbekwaam’. Terwijl een arts hiermee aanduidt dat een patiënt een bepaalde beweging kan maken, betekent het voor juristen iemand die bevoegd is een rechtshandeling te verrichten. Maar er stonden ook ernstiger fouten in medische wilsverklaringen, zegt Dees. ‘Begrippen als “euthanasie”, “palliatieve zorg” en “palliatieve sedatie” werden door elkaar gehaald. Cliënten hebben weleens laten vastleggen dat zij “geëuthanaseerd” wilden worden als ze in coma zouden raken, maar dit mag helemaal niet! Je vindt geen arts die daaraan meewerkt.’ KNMG-voorzitter René Héman: ‘Zoiets is ongetwijfeld met de beste bedoelingen opgeschreven, maar in strijd met de euthanasiewet. Artsen en notarissen hebben zich te houden

René Héman, voorzitter KNMG

‘Artsen en notarissen hebben zich te houden aan eigen strenge wettelijke kaders’

Jef Oomen

aan eigen strenge wettelijke kaders. Bovendien hebben beiden een beroepsgeheim, wat de communicatie niet bevordert.’

EIGEN TAAK

Het gesprek tussen Dees en Hillen bracht de beide beroepsgroepen nader tot elkaar. Een stuurgroep met een brede vertegenwoordiging van bestuurders uit notariaat, artsen en patiëntenorganisaties gaf een nieuwe werkgroep de taak om een KNMG/KNB-proof levenstestament te ontwikkelen. Mede dankzij de inbreng van ouderen- en migrantenorganisaties resulteerde dit in een toegankelijke en geactualiseerde patiënten- en artsenversie ‘Tijdig praten over uw levenseinde’, vindbaar op verschillende gezondheidswebsites. Deze handreikingen worden door alle betrokken partijen onderschreven, zegt Héman. ‘Er is dus een enorm draagvlak.’

Ook voor het notariaat is een nieuwe handreiking ontwikkeld, onder meer voorzien van een begrippenkader. Doel van de informatieve producten is dat burger, arts en notaris het gesprek over het levenseinde aangaan en elkaar weten te vinden. Ieder heeft daarin een eigen taak. De notaris raadt zijn cliënt aan om medische wensen met de arts te bespreken. Artsen wijzen hun patiënt erop dat het verstandig kan zijn om medische wensen bij de notaris te laten vastleggen.

De notaris vertelt zijn cliënt dat zijn (levens-)wil geen wet is en dat de arts altijd zijn eigen professionele verantwoordelijkheid heeft. Zinloze behandelingen die indruisen tegen medische beroepsrichtlijnen zullen niet worden uitgevoerd en een euthanasie-

verklaring geeft nooit het recht op euthanasie. Een cliënt mag wijzigingen en aanvullingen – voorzien van datum en handtekening – toevoegen aan zijn levenstestament en daarmee eerdere afspraken herroepen. De vernieuwde medische wilsverklaring die er nu ligt, is een begin, zegt voorzitter Oomen. ‘Modellen zijn nooit klaar. Wij staan open voor verbeteringen.’

TOEGEVOEGDE WAARDE

In twee jaar tijd zijn de verschillende organisaties nader tot elkaar gekomen en realiseert ieder zich de meerwaarde van elkaars expertise. Voor artsen was het een openbaring dat de notaris zich bij elke cliënt afvraagt of die wilsbekwaam is of niet en bij twijfel een deskundige VIA-arts [Vereniging van Indicerende en Adviserende Artsen – red.] kan laten meekijken. De samenwerking pakt voor alle partijen gunstig uit. Voor de patiënt die de zaken goed regelt, is de kans groot dat diens wensen rondom zijn levenseinde worden gehonoreerd. Een correcte medische wilsverklaring geeft de arts een helder kader hoe te handelen, biedt hem kennis en rechtsbescherming en geeft aan tot welke gevolmachtigde hij zich kan wenden. Voor de notaris is het positief dat alle betrokkenen weten wat zijn toegevoegde waarde in dit proces is. ■

REGIONALE BIJENKOMSTEN

Het symposium was het begin van wat door het hele land moet leiden tot nauwere samenwerking tussen artsen, notarissen en patiëntenverenigingen. Hen wordt aangeraden op lokaal en regionaal niveau contact te zoeken en gezamenlijke bijeenkomsten over dit onderwerp te organiseren. Leer elkaar kennen, zegt René Héman. ‘De regie ligt bij burgers, notarissen en artsen, maar schakel gerust hulp in van de KNB of KNMG. Maak gebruik van het beschikbare materiaal en ga aan de slag.’

De notarishandreiking over de vernieuwde wilsverklaring is te vinden op NotarisNet. De eerste regionale bijeenkomst vindt plaats op 10 oktober in Haarlem. Aanmelden kan eveneens via NotarisNet.

MEER MENSEN ONTWIKKELEN DEMENTIE

Veel ziekten zijn behandelbaar en Nederlanders worden steeds ouder. Als gevolg worden veel mensen op latere leeftijd geconfronteerd met wilsonbekwaamheid (een op de vijf ouderen ontwikkelt dementie). De overheid stimuleert de zelfredzaamheid van burgers, mede daarom leggen steeds meer ouderen hun wensen over hun financiën en gezondheid vast in een levenstestament. Een groeiende groep is bereid hun vermogen aan te wenden voor goede zorg.

AKSOS

- Administratie
- Salarissen
- Belastingen
- Rapportages
- Accountancy
- Advies

H.R. de Velde Harsenhorst FA
drs. K. de Lange AA

AKSOS
Financial Services

Voor notariaat en advocatuur...
...flexibiliteit in capaciteit

Groningen - Leeuwarden - Zwolle
www.aksos.nl - afs@aksos.nl - Tel. 038-4524280

HET WINNEND NOTARIAAT

Leertrajecten voor (kandidaat-)notarissen

Voor een bloeiend kantoor

Leergang:

Authentiek Sturen op Succes (56 PE-punten)

Meesterschap in:

♣ Adviesvaardigheden (13 PE-punten)

♣ Veranderen van je kantoor (13 PE-punten)

www.hetwinnendnotariaat.nl

info@hetwinnendnotariaat.nl

STIJNMAN CONSULTANCY

Mr. R. Stijnman, kandidaat-notaris

Waarneming

Ondersteuning familiepraktijk, ondernemingspraktijk en
boedelpraktijk (bij u op kantoor en op eigen locatie mogelijk)
Carrière coaching

Rendementsweg 12A, Mijdrecht

Postbus 127, 1420 AC Uithoorn

Tel: 0297-269469 – e-mail: info@stijnman.nl

Internet: www.stijnman.nl

Heeft u een notariële vacature of heeft u deze op uw website staan?
... en wilt u hieraan bekendheid geven in de vakbladen, met een 100% dekking in het notariaat?
adverteer dan in:

W·P·N·R

Notariaat
magazine

FBN

JBN

gunstige doorplaatsingsstarieven in combinatie met de vacaturesite advocatie.nl:

Advocatie

Advocatie

Novocatie

Overfusies

Rechtenstudie

Bedrijfsjurist

Top50

Vacatures

Webshop

Voor inlichtingen en reserveringen kunt u contact opnemen met:

Leroy Versteegen
E-mail: l.versteegen@sdu.nl

ONDER
ZOCHT

Spanningsveld jurisprudentielijnen wegnemen

De droom van elke student: je scriptie terugzien in boekvorm. *Het dilemma van de notaris* staat vol met – de titel zegt het al – dilemma's waar de notaris tegen aanloopt als hij te maken krijgt met de tuchtrechter en de civiele rechter. Beiden kijken anders naar onrechtmatig handelen en wanprestatie. Richard van Oevelen, inmiddels docent en onderzoeksmedewerker aan de Universiteit Leiden, pleit voor meer uniformiteit en duidelijkheid.

TEKST Jessica Hendriks | BEELD Truus van Gog

Wat hebt u onderzocht?

'Terwijl ik tijdens mijn master Notarieel recht bezig was met het vak notariële wetgeving, kwam het Novitaris-arrest ter sprake. Hierdoor vroeg ik mij af wat je als notaris doet als de tuchtrechter een andere jurisprudentielijn hanteert dan de civiele rechter. Ik ben voor mijn scriptie hier ingedoken. Ontstaat er inderdaad een dilemma voor de notaris en zo ja, wat voor dilemma?'

En wat zijn de conclusies?

'Er is wel duidelijk een dilemma. De civiele rechter kijkt anders naar onrechtmatig handelen en wanprestatie dan de tuchtrechter. Die laatste hanteert een harde lijn: in beide gevallen moet de notaris dienstweigeren, terwijl de civiele rechter dat alleen verwacht bij onrechtmatig handelen. Als je kiest voor de civielrechtelijke koers, kun je tuchtrechtelijk een probleem hebben. En als je de tuchtrechtelijke koers volgt, doe je dan recht aan waar iedereen in het civiele verkeer recht op heeft? Er mag wel wat verschil tussen beide rechters zitten, maar het een kan niet zwart zijn en het ander wit. Dat geeft een te grote spanning.'

'Als je kiest voor de civielrechtelijke koers, kun je tuchtrechtelijk een probleem hebben'

Wat kunnen notarissen met het onderzoek?

'In mijn aanbevelingen schrijf ik dat je als notaris het best kunt kiezen voor de lijn van de tuchtrechter. Dat geeft de meeste zekerheid voor de notaris. Daarnaast vind ik dat partijen de notaris voor de rechter moeten kunnen dagen om van de civiele rechter te horen of de notaris dienst moet weigeren of niet. Dan heb je als notaris veel meer mogelijkheden om dienst te verlenen zonder tuchtrechtelijk laakbaar te handelen. Je kunt beter toewerken naar een gerechtelijk gebod in plaats van een rechtelijk verbod.'

Wat zou de dilemma's voor de notaris wegnemen?

'Je moet het spanningsveld wegnemen. Dit zou de wetgever kunnen doen door het Duitse model te hanteren. Klachten die te maken hebben met dienstweigeren of aansprakelijkheidsstelling van de notaris, worden daar

NAAM Richard van Oevelen
LEEFTIJD 25
GEBORTEPLAATS Pijnacker
STUDIE(S) Staats- en bestuursrecht en notarieel recht Universiteit Leiden
ONDERZOEK 'Het dilemma van de notaris'

alleen behandeld door de civiele rechter. Het is daar volledig van het tuchtrecht onttrokken. De notaris heeft in Duitsland ook de mogelijkheid om dienst te weigeren en de civiele rechter om advies te vragen over zijn ministerieplicht. Daarbij kan de notaris niet worden veroordeeld tot het betalen van een schadevergoeding. Er is dus geen enkele drempel om advies te vragen.'

Gaat u nog verder met het onderzoek?

'Dat weet ik nog niet. Wat ik nu heb gedaan, is een verkennend onderzoek. Ik wil in de toekomst wel promoveren op een onderwerp, maar mijn voorkeur gaat nu meer uit naar het staats- en bestuursrecht. Maar ik denk wel dat het de moeite loont om dit onderwerp verder uit te diepen en te kijken of het Duitse systeem iets voor Nederland is. Dat systeem neemt in ieder geval het dilemma van de notaris weg.' ■

Mijn zoon regelt straks mijn geldzaken

Dat staat in mijn levenstestament

Dat ik mijn wensen duidelijk heb vastgelegd, geeft me een gerust gevoel. Daarmee behoud ik de regie over mijn leven, ook als ik door ziekte of ongeval belangrijke beslissingen niet meer zelf kan nemen. Bovendien voorkomt het onzekerheid bij de mensen van wie ik hou. Heeft u al een levenstestament? Raadpleeg de checklist op wievandedrie.nl. Of vraag uw notaris om informatie.

Download de
checklist op
wievandedrie.nl

Je regelt het bij de notaris

Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

Mooie verhalen en situaties

Deze zomer mocht ik weer eens een paar dagen waarnemen en ik heb mij goed vermaakt. Aan mijn bureau nam een zeer gevarieerd publiek plaats. Mooie verhalen en situaties passeerden de revue. Het was vakantie, dus er kwamen ook veel kinderen mee, met als gevolg dat er wel een paar liter limonade over mijn bureau gesijpeld heeft en er veel gekleurd werd aan tafel. Gezellig.

SCHRIJNENDE GEVALLEN

De 'schrijnende' gevallen blijven je natuurlijk het meest bij. Omdat mensen (zo is mij gebleken) zonder moeite hun hele hebben en houden op tafel gooien, al kennen ze je net 10 minuten, hoor je nog weleens wat. Een meneer die een verdelingsakte kwam tekenen als sluitstuk van een echtscheidingsprocedure had het zichtbaar moeilijk. Hij was wel blij dat hij in het huis kon blijven wonen met de kinderen, maar het was zo jammer dat de 'vent waar zijn ex-echtgenote het mee had gedaan' een paar deuren verder woonde ... En zo was er een meneer die heel plotse-ling last had gekregen van zijn darmen en hij vond het nodig dit nieuws met mij te delen. Tijdens het passeren verliet hij tweemaal de kamer en bij terugkomst was het een gezucht en gesteun. Hij had het zwaar. Toen hij vertrok wenste ik hem sterkte, waarop hij zei dat hij hoopte dat het net zo snel wegging als het gekomen was ... Een typisch geval van *too much information*.

Een typisch geval van too much information

KLASSIEKER

Ook had ik een stel dat een kwartier te laat kwam, omdat ze bij een verkeerd notariskantoor stonden en vervolgens bij aankomst op het juiste kantoor nog even een telefoontje moesten plegen. Neem je tijd zou ik zeggen. Toen ze mijn kamer binnenkwamen, was daar weer 'de klassieker': de man merkte op dat hij een man had verwacht. Hij had eerder aan de telefoon ook een man gesproken, dus moest er nu ook een achter het bureau zitten. Ik vertelde hem dat hij het toch echt met mij moest doen. Daar ging hij schoorvoetend mee akkoord, maar de achterdocht bleef duidelijk zichtbaar op zijn gezicht. Echt gezellig werd het niet,

maar hij en zijn vriendin vertrokken een klein uur later toch met een kleine glimlach en met de sleutels van hun nieuwe onderkomen. Ik had kunnen redden wat er te redden viel.

GEEN ZORGEN

Toch maak ik me geen zorgen over dit voorval. Op een avond sta ik namelijk te praten met een vriend van me die ook notaris is. We praten even over ons vak. Mijn dochter van 5 jaar vangt het gesprek op en vraagt: 'Ben jij dan ook notaris, Joost?' Joost vertelt dat dat inderdaad het geval is, waarop mijn dochter heel verbaasd zegt: 'Maar jij bent toch een jongen?' ■

Cindy van Liempdt,
interim kandidaat-notaris

A woman with short blonde hair, smiling, stands in a studio setting. She is wearing a white lace top under a black and white patterned jacket, black trousers, and black high-heeled shoes. She holds a pair of glasses in her right hand and rests her left hand on the back of a white wooden chair. The background is a plain light blue wall.

‘Tijd nemen voor
belangrijke momenten
in een mensenleven’

'Soms ben ik net een ambulance die van hot naar her rijdt'

Yvonne Eerens, notaris in Drachten, biedt een breed pakket aan dienstverlening. In haar bewindvoeringspraktijk ziet zij de kwetsbaarheid van ouderen. Zij trekt een parallel met het notariaat.

TEKST Henriette van Wermeskerken | BEELD Truus van Gog

Toen ik rijexamen deed, lang geleden, zei mijn instructeur: "Als je in je spiegels kijkt, doe dat dan heel nadrukkelijk, zodat de examiner duidelijk ziet dat je dat doet." Als notaris bekruip mij hetzelfde gevoel als tijdens dat rijexamen. Steeds opnieuw moet je laten zien wie je bent, wat je doet en wat men van je kan verwachten. Je bent kwetsbaar en kunt het moeilijk goed doen. Je werk wordt onder een vergrootglas gelegd. Ik heb nooit gedacht: ik zit hier op het pluche, wie maakt mij wat? Maar ik vind dat er tegenwoordig wel erg gemakkelijk over de notaris als professional wordt heen gewalst. Onafhankelijkheid, onpartijdigheid en betrouwbaarheid zijn de kernwaarden van het notariaat. Als notaris vind je het vanzelfsprekend die waarden hoog in het vaandel te houden, maar je moet steeds opnieuw duidelijk maken dat je dat doet.'

HELLEND VLAK

'Dezelfde kwetsbaarheid ervaren wij als notarissen momenteel bij ouderen in de samenleving. Het is spijtig dat beleid wordt gemaakt op incidenten. Zo worden er nu allerlei checklisten gemaakt rondom wilsbekwaamheid, en artsen opgeleid die de akte van wilsbekwaamheid moeten opmaken. Terwijl er veel situaties zijn waarin de notaris prima in staat is om te beoordelen of iemand weet wat de gevolgen zijn van zijn handtekening. De notaris is bij uitstek geschikt om in ouderenvraagstukken de gesprekspartner te zijn. Laatst maakte ik mee dat burens alle boodschappen deden voor hun oude buurvrouw. Zij pinden ook voor haar. In winkels gingen ze in op aanbiedingen waarbij je het tweede product gratis kreeg. Dat tweede product hielden zij dan. Is dat erg? Het gaat er niet om wat je

neemt, maar dát je iets neemt. Dan begeef je je wat mij betreft op een hellend vlak. In de bewindvoeringspraktijk gaat het erom dat je mensen beschermt in hun kwetsbaarheid. Daarbij komen basale dingen kijken: wat aandacht, mensen het gevoel geven dat ze gehoord en begrepen worden.'

MENSENWERK

'Ik kom veel bij mensen thuis. De bejaardentehuizen zijn vrijwel verdwenen tegenwoordig, dus blijven mensen thuis wonen met behulp van thuiszorg. Dat is een enorme omwenteling. Mensen kunnen ineens in een verpleegtehuis terecht komen, als ze na een ongeluk bijvoorbeeld niet meer terug naar huis kunnen. Officieel kun je drie maanden in een verpleegtehuis blijven om te revalideren, de zogenoemde *short stay*, maar als je nergens naartoe kunt, dan blijf je daar. Wie niet meer voor zichzelf kan zorgen, heeft een bewindvoerder nodig. Het signaal daarvoor komt meestal via de zorginstelling of het maatschappelijk werk. Dan rijdt ik erheen. Soms ben ik net een ambulance die van hot naar her rijdt. In bepaalde gevallen is bewindvoering niet nodig en volstaat een volmacht. In andere gevallen is bewindvoering niet genoeg en is curatele nodig. Wat goed werkt, is bewindvoering in combinatie met een mentor. De mentor zorgt voor alles wat niet financieel is. Dus die kijkt of iemand goed verzorgd wordt, zorgt dat er een kapper langskomt, dat iemand geschoren wordt, en vervoerd naar afspraken in het ziekenhuis. Bewindvoering is mensenwerk. Dat spreekt mij aan.'

CONTACT

'Om diezelfde reden, het menselijk contact, vind ik mediations leuk om te doen. Ik doe veel scheidingsmediations. Dan heb je intensief contact met je cliënten in een

beperkte periode, waarin je ze zo goed mogelijk begeleidt. Trouwens, ook bij andere zaken staat de mens voor mij voorop. Van een woningoverdracht maak ik een feestje, als de mensen dat tenminste leuk vinden. Als de aanleiding treurig is, bijvoorbeeld een verhuizing na een scheiding of een overlijden, dan is er plaats voor het verdriet. Soms is er een lach, soms is er een traan. Voor belangrijke momenten in een mensenleven moeten we de tijd blijven nemen. Ook in tijden van hectiek.'

SPREIDING

'Ik ben pas als notaris begonnen toen ik 34 was en een avondstudie had afgerond. Tot die tijd was ik administratief medewerkster bij wat nu het UWV is. Na mijn kandidaatschap werd ik notaris in Drachten. We begonnen met drie notarissen in een maatschap en eindigden met zeven, met ieder een eigen kantoorlocatie. Tijdens de crisis, in 2009, gingen we uit elkaar. Ik had in die tijd met name een vastgoedpraktijk. Daar wilde ik niet meer afhankelijk van zijn. Ik wilde meer spreiding en heb vanaf dat moment een bredere praktijk opgebouwd. Als kandidaat had ik ook veel te maken met zorginstellingen en die draad heb ik weer opgepikt. Nu bied ik met mijn kantoor, waar zo'n 25 mensen werken, een brede dienstverlening. Ik werk hard, maar ben geen workaholic. Naast het werk is er genoeg tijd voor lezen, zeilen en reizen. Ik ben deze zomer 4 weken achter elkaar op vakantie geweest, naar Italië. Mijn man, die beeldhouwer is, wilde graag werken met marmar bij Carrera. Het was vreemd om zo lang van kantoor te zijn, dat had ik nog nooit gedaan. Maar het was goed. Zo langzamerhand moet ik mijzelf een beetje misbaar gaan maken.' ■

Nieuwe voorzitter wil aantal leden uitbreiden

VOC

Na vijf jaar draagt Ruud van Helden de voorzittershamer over aan Laurens Kelterman, notaris bij VBC notarissen. Hoe kijkt de scheidend VOC-voorzitter terug op die periode? En wat zijn de ambities van zijn opvolger?

TEKST Peter Steeman | BEELD Truus van Gog

‘Een schot in de roos’, vindt Ruud van Helden de ambitie waarmee VOC vijf jaar geleden van start ging. ‘Een specialistenvereniging die focust op de praktijkkant van het ondernemingsrecht. Kennis vergaren is geen probleem. Er zijn genoeg cursussen, maar hoe stel je die akte op? Dat vraagt om een specialist die kan meedenken over het organiseren van een onderneming. Om dat te faciliteren, ontwikkelden we een eenvoudige formule. Workshops van hoog niveau waar theorie en praktijk aan elkaar gekoppeld worden. Op notariskantoren met heel goede sprekers. Een belangrijk advies van Niek Zaman, hoogleraar notarieel ondernemingsrecht, was onze leidraad in die begintijd. Hij zei: “Wees bescheiden en laat in je daden zien dat je een waardevolle bijdrage kan leveren.” Dat hebben we de afgelopen vijf jaar gedaan.’

‘Je hebt als specialist anderen nodig om je kennis aan te toetsen’

BLOEI

De VOC kan in haar korte historie al terugkijken op een aantal wapenfeiten. ‘Onze actieve rol bij de realisatie van het centraal aandeelhoudersregister (CAHR) hoort daar zeker bij. De KNB had in de lobby naar de politiek een meer formele rol dan de VOC. Wij konden veel kritischer zijn en nadrukkelijker de toegevoegde waarde van het wetsvoorstel belichten. Een andere mijlpaal was de realisatie van het paspoort voor de rechtspersoon dat tijdens het jaarcongres van de KNB in 2014 werd gepresenteerd in aanwezigheid van de nieuwe voorzitter van het Europese notariaat. Daar hebben we zelfs subsidie van de Europese Commissie voor gekregen.’

De bloei van de vereniging stemt hem tevreden. De passie voor het ondernemingsrecht is onverminderd. Waarom stopt hij dan toch als voorzitter? ‘Ik ben nu 70 jaar en geen notaris meer. De VOC gaat meer naar buiten treden en haar kwaliteit verder uitbouwen. Daar hoort een nieuw gezicht bij. Ik blijf overigens in het bestuur.’

UITGEDAAGD

Laurens Kelterman hoefde niet lang na te denken toen hij voor de voorzittersfunctie werd gevraagd. ‘De VOC staat voor een aantal begrippen die precies aansluiten bij mijn opvattingen over het beroep: kennisgericht, specialist, vooroplopend bij nieuwe ontwikkelingen. Het is de reden waarom ik daar als VOC-lid deel van uit wil maken. De maatschappij en het ondernemingsrecht worden steeds complexer. Tegelijkertijd verwachten klanten dat je alles weet. Dat kun je niet alleen. Je hebt als specialist anderen nodig om je kennis aan te toetsen. Ook al denk je dat je het juiste pad bewandelt, het is belangrijk dat je daarin uitgedaagd wordt. Dat is de kracht van de VOC.’

UITBREIDING

Hij geeft hoog op van de VOC en haar leden, maar relativeert daarin zijn rol als voorzitter. ‘Ik denk niet dat ik als voorzitter het verschil maak. VOC-leden zijn bevlogen, mondige mensen. Daar hebben ze geen voorzitter voor nodig. Het belangrijkste onderscheid is dat je als voorzitter samen met het bestuur wat meer naar de lange termijn kijkt. De continuïteit van de vereniging waarborgen, betekent in de eerste plaats de hoogwaardige kwaliteit van de bijeenkomsten in stand houden. Maar we kijken ook hoe we de aanwezige kennis breder kunnen aanbieden. Bijvoorbeeld door de vraag-en-antwoord-sessies die we als afsluiting van een cursus houden, online te zetten. We onderzoeken ook of het mogelijk is als VOC een “vraagbaakservice” op te zetten voor notarissen met praktijkvragen. We zoeken nog uit in welke vorm we dat gaan gieten. Een ander aandachtspunt is de uitbreiding van het aantal leden. Met name de ondernemingsrechtsspecialisten die werken bij kantoren op de Zuidas willen we graag als lid verwelkomen. Voor hen was het lidmaatschap in het verleden misschien minder voor de hand liggend, omdat ze al binnen het eigen kantoor met anderen kunnen sparren. Maar een discussie met vakgenoten buiten je directe werkomgeving is toch anders. Bovendien is de VOC uitgegroeid tot dé notariële specialistenvereniging. Daar moet je bij zijn.’ ■

VERENIGINGSNIEUWS

EPN

Specialistische kennis is een *must*

Op 14 september 2017 was de algemene ledenvergadering en de cursusdag 'Europese estate planning, civiel en fiscaal'. Met meer dan 150 deelnemers was het een zeer goed bezochte en geslaagde dag. De Nederlandse en buitenlandse specialisten bespraken samen de situatie van dat specifieke land (Duitsland, Frankrijk, België, Spanje, Engeland en Wales) ten aanzien estate planningsvraagstukken. Per land zijn er veel verschillen, maar ook in de landen zelf zijn vaak nog weer verschillende bepalingen op het gebied van bijvoorbeeld de erfbelasting. Kortom: specialistische kennis blijft onontbeerlijk bij internationale estate planning.

STICHTING IT-NOTARIS

Symposium 'Rechtszekerheid in de informatiemaatschappij'

Op 7 november 2017 organiseert Stichting IT-notaris samen met de Nederlandse Vereniging van Beëdigd Informatiadeskundigen (NVBI) een symposium. Het onderwerp is 'Rechtszekerheid in de informatiemaatschappij'. De focus wordt gelegd op het waarderen en beschermen van intellectueel eigendom, bijvoorbeeld door producten en diensten van de notaris. Sprekers zijn onder meer mr. dr. Jaap Dijkstra en prof. dr. ir. Hans Wortmann. Tijdens het symposium worden drie normen geïntroduceerd. Deze zien op het overdragen van software, het waarderen van software en software escrow.

Stichting IT-notaris nodigt u van harte uit om hierbij aanwezig te zijn. De KNB kent 3 PE-punten toe aan deelnemers vanuit het notariaat. Meer informatie en inschrijven: lustrum.it-notaris.nl.

Datum en tijd:

7 November 2017, 13.00 – 18.00 uur

Locatie:

Jaarbeurs Utrecht, zaal Supernova, Progress
Meer informatie en inschrijven:
lustrum.it-notaris.nl

Training startcompetenties

Op 19 september was er weer een training startcompetenties. Deze was volgeboekt, daarom organiseert Stichting IT-notaris op 20 maart 2018 weer een nieuwe training voor (kandidaat-)notarissen die IT-notaris willen worden. Wilt u eens onderzoeken of het IT-notarisschap iets voor u is? Dan bent u ook van harte welkom!

Tijdens de training zal het volgende aan de orde komen:

1. De maatschappelijke rol en de meerwaarde van de IT-notaris, namelijk: het bieden van rechtszekerheid in de informatiemaatschappij.
2. Een overzicht van de producten en diensten die hieraan invulling geven, zoals broncode escrow en de overdracht van intellectuele eigendomsrechten.
3. De basiskennis en de basisvaardigheden die een notaris nodig heeft om te kunnen starten als IT-Notaris.

De training wordt afgesloten met een thuisopdracht. Deze is alleen verplicht voor deelnemers die zich hebben aangemeld als nieuwe IT-notaris.

VOC

Hoe herken ik verdachte vennootschappelijke structuren?

Op 26 oktober organiseert de VOC een ontmoeting met de FIOD, het OM en de FIU over verdachte vennootschappelijke structuren waar notarissen tegenaan kunnen lopen. Hoe hiermee om te gaan in de praktijk? Locatie is Paushuize in Utrecht. Tijd: 13.00 tot 17.00 uur. Inschrijven kan via de website van de VOC. Gezien het belang van dit onderwerp biedt de VOC deze bijeenkomst ook gratis aan aan (kandidaat-)notarissen die (nog) geen lid zijn. Deelnemers krijgen 4 PE-punten van zowel KNB als VOC.

VMN

Wist u dat?

- De VMN constateert dat de aanhoudende onduidelijkheid over het Wetsvoorstel Mediation voor onduidelijkheid en herbezinning onder notaris-mediators leidt. In het najaar zal daarom het gesprek met de leden gezocht worden om van gedachten te wisselen hoe hiermee om te gaan.

CURSUSSEN

EPN

COEP-bijeenkomsten Oktober 2017

EPN Actualiteitendag 28 november 2017

Voor informatie en inschrijven:
www.epn-notaris.nl

VMN

Workshop MBTI en Mediation 16 november 2017

De Myers-Briggs Type Indicator (MBTI) is een instrument waarmee je snel en gemakkelijk inzicht krijgt in voorkeursgedrag van mensen. Dit inzicht kan helpen in mediation. Deelnemers aan de workshop ontvangen een rapport met hun eigen MBTI-profiel en een werkboek.

- De cursus 'MBTI en mediation', gegeven door oud-notaris Fieneke van Leusen, wordt vanwege overtekening nogmaals aangeboden en wel op donderdag 16 november van 10.00 tot 16.30 uur in Conferentiehotel Kontakt der Continenten in Soesterberg. Deelnemers ontvangen voor deze cursus 5 PE-punten van zowel KNB als VMN. Inschrijving via de website van de VMN, www.vmn-notaris.nl.
- Op 1 december organiseert de Mediatorsfederatie Nederland opnieuw het landelijke Mediationcongres. Plaats van handeling is Spant! in Bussum. Deelnemers ontvangen 5 PE-punten van de VMN. Inschrijven is mogelijk via de website van de organisatie www.mediatorsfederatienederland.nl/mediationcongres.

Modern toezicht is slim toezicht

Tijdens de zomermaanden liepen de gemoederen hoog op tussen notarissen en hun toezichthouder BFT. Aanleiding was het besluit van BFT om het systeem rondom de samenstellingsverklaring en de ontheffingsregeling daarvoor niet te wijzigen. Dit ondanks verschillende verzoeken van de kant van de KNB. Hierdoor blijven alle notariskantoren verplicht hun kwartaalcijfers bij het BFT te voorzien van een samenstellingsverklaring. Een verzoek om ontheffing wordt slechts gehonoreerd als voldaan wordt aan alle daarvoor gestelde voorwaarden. Het bestuur van de KNB reageerde verontwaardigd op dit besluit en later deed de ledenraad daar nog een schepje bovenop met flink wat

media-aandacht tot gevolg. Na een daaropvolgend bestuurlijk overleg tussen beide organisaties is het BFT nu gelukkig bereid te erkennen dat ten minste een deel van de kritiek hout snijdt en dat er zeker ruimte bestaat voor verbetering.

ONVOLDOENDE WETTELIJKE BASIS

Inmiddels heeft de rechter, in een door een aantal notarissen aangespannen procedure, geoordeeld dat er voor de samenstellingsverklaring onvoldoende wettelijke basis bestaat. In afwachting van de uitkomst van het hoger beroep heeft BFT de verplichting nu zelfs opgeschort. Zijn we er daarmee? Zijn we als notarissen nu tevreden? Nee, zeker nog niet. Die samenstellingsverklaring was slechts een van de onderdelen van de onvrede. Kort gezegd vinden we dat het integrale toezicht dat sinds 2012 bij het BFT is ondergebracht, nog steeds niet goed genoeg wordt uitgeoefend. Het voelt alsof men is blijven steken in het uitvoeren van met name financieel toezicht.

WIND TEGEN

Ook andere toezichthouders lijken de wind tegen te hebben. Zo hebben de Autoriteit Financiële Markten en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit zich mogen verheugen op (te?) veel aandacht in de media. De teneur is telkens dezelfde: de kwaliteitsbewaking blijft zorgelijk, de kwaliteit van de ondertoezichtgestelden lijkt eerder af te nemen. De ervaring is dat de toezichthouder vaak te traag en te legalistisch opereert. Leidt het harde toezicht niet tot het slechts afvinken van checklists om de toezichthouder te *pleasen*? Men vraagt zich zelfs hardop af of een toezichthouder niet zelf een probleem heeft als na jarenlang toezicht op een sector de kwaliteit daar niet verbetert. Achter deze vraag

zit de gedachte dat de toezichthouder ook zelf verantwoordelijk is voor de kwaliteit van de dienstverlening van de ondertoezichtgestelden.

BODEMLOZE PUT

Modernisering van het toezicht, dat zal het doel moeten zijn. Problemen moeten bij voorkeur worden aangepakt voordat een crisis of het probleem zich aandient. De toezichthouder zal dus verder moeten kijken dan de cijfertjes. De aandacht moet veeleer gericht zijn op de cultuur en het gedrag van notarissen. De toezichthouder zal zijn werkwijze moeten aanpassen om de effectiviteit te vergroten. Want toezicht is meer dan de huidige nadruk op meetbaarheid en beheersing van risico's. Bovendien is meetbare informatie min of meer informatie. Dat leidt tot meer bureaucratie en voedt daarom het wantrouwen van de toezichthouder. Modern toezicht is slim toezicht. Met minder middelen, meer resultaten. Het BFT zou moeten streven naar *algorithmic accountability*, een systeem waarbij aan de hand van data-analyse de financiële toestand van de notariskantoren wordt gemeten. De graad van automatisering van de meeste notariskantoren maakt deze werkwijze op korte termijn al mogelijk. Dat spaart tijd, zodat de aandacht zich kan richten op andere misstanden.

STIMULERENDE AANPAK

Uitgangspunt, ook in dat nieuwe toezicht, is dat de KNB de norm bepaalt en dat de toezichthouder toeziet op handhaving daarvan. Het ultieme doel is efficiënt toezicht dat de kwaliteit en professionaliteit van de beroepsgroep vergroot. Dat brengt met zich mee dat ingrijpen van de toezichthouder dus ook ondersteunend van aard kan zijn: soms een klacht, maar in andere gevallen kan afstand houden verstandig zijn. Als de stimulerende aanpak niet werkt, natuurlijk dan graag snel en hard toezicht! Vorige maand hebben KNB en BFT gezamenlijk vastgesteld dat er serieus werk zal worden gemaakt van het verbeteren van de kwaliteit van het integrale toezicht. Daarvoor is samenwerking nodig en onderlinge afstemming: wie past welke rol en werkzaamheden eigenlijk het best? Kortom, we zouden elkaars competenties moeten delen, vergelijken en gebruiken om een beter toezicht mogelijk te maken. Zo'n gezamenlijk streven zal een betere band scheppen en leiden tot meer wederzijdse erkenning en respect. ■

Nick van Buitenen | VOORZITTER KNB

Engelse notarissen bezoeken testamentenregister

Een aantal Engelse notarissen van de Notaries Society heeft 14 september een bezoek gebracht aan het Centraal Testamentenregister (CTR) van de KNB. Zij wilden zien hoe het Nederlands notariaat dat bijhoudt. De Engelsen hebben ook een soort CTR, maar dat is commercieel. De Engelse notarissen willen graag een officieel register van de overheid, maar tot nu toe is dat verzoek niet gehonoreerd. De Engelsen waren onder de indruk van de informatie die in ons CTR te vinden is en de snelheid waarmee het wordt gevuld. De twee CTR-medewerkers verwerken per dag meer dan honderd verzoeken.

Meer informatie: KNB, Lineke Minkjan, l.minkjan@knb.nl, 070 3307214

Verplichting samenstellingsverklaring opgeschort

Het verplicht bijvoegen van een samenstellingsverklaring bij indiening van de kwartaalcijfers door notariskantoren wordt één kwartaal opgeschort. Dit laat Bureau Financieel Toezicht (BFT) weten. Dit naar aanleiding van een uitspraak van de Rechtbank Amsterdam. De rechtbank is van oordeel dat de verplichting om een samenstellingsverklaring te overleggen onvoldoende basis heeft in de Wet op het notarisambt. Het BFT tekent hoger beroep aan tegen deze uitspraken bij de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. In afwachting van een definitieve uitspraak hoeven notarissen met ingang van het derde kwartaal 2017 geen samenstellingsverklaring te overleggen bij de kwartaalcijfers.

Auditoren voor intercollegiale toetsing gezocht

De KNB is op zoek naar nieuwe auditoren voor de intercollegiale toetsing in het notariaat. Dit om de komende jaren verder te kunnen bouwen aan de notariële kwaliteit. Deze auditoren zullen bij kantoren een zogenoemd peer review afnemen. Een auditor heeft minimaal zeven jaar notariële praktijkervaring, is (toegevoegd) notaris, kandidaat-notaris of oud-notaris.

De KNB is op zoek naar mensen die – samen met anderen – een actieve bijdrage willen leveren aan de ontwikkeling en de kwaliteitsborging van de beroepsgroep en daarmee de versteviging van de positie van het notariaat. Verder moeten nieuwe auditoren informatie op kantoren vergaren door het inzetten van

gesprekstechnieken, vakkenis en sociale vaardigheden. Zij worden opgeleid en aangesteld voor drie jaar, met mogelijkheid tot verlenging van nog eens drie jaar.

INTERESSE?

Lees de uitgebreide informatie op NotarisNet over het auditorschap. Hebt u daarna nog aanvullende vragen of wilt u er verder van gedachten over wisselen, aarzel dan niet om contact op te nemen met het auditbureau.

Nadere informatie: KNB, Lex Diks, l.diks@knb.nl, 070 3307228

Nieuw bestuurslid KNB

Bart Versteeg is woensdag 20 september door de ledenraad benoemd tot bestuurslid. Hij neemt per 1 oktober de plek in van Jef Oomen, die ruim vijf jaar bestuurslid was. Versteeg is notaris bij Vrijthofnotarissen in Maastricht. Versteeg zal zich binnen het bestuur voornamelijk gaan richten op onderwerpen die te maken hebben met ICT en digitalisering.

Ethische kwesties

Teun van Dijk

2017 staat voor de KNB in het teken van ethiek en integriteit. In maart was de aftrap tijdens de regiobijeenkomsten, in oktober volgt het jaarcongres. Ook in *Notariaat Magazine* komt het onderwerp geregeld terug. Om te laten zien dat het thema over meer gaat dan het bespreken van dilemma's, legt de komende zes maanden steeds een ander bestuurslid de link tussen zijn bestuurswerkzaamheden en ethiek en integriteit. Deze laatste keer is de beurt aan Teun van Dijk.

Met welke onderwerpen houdt u zich bezig in het bestuur?

'Ik ben binnen het bestuur verantwoordelijk voor alles wat met tuchtrecht en toezicht te maken heeft. Denk aan de audits en het BFT, klachten, de Geschillencommissie Notariaat, het garantiefonds en de notaris als poortwachter. Ook neem ik deel aan het zogeheten presidentenoverleg met de kamers voor het notariaat, ben ik voorzitter van de vertrouwensnotarissen en bestuurslid van het voorzieningsfonds. Daarnaast is (de notariële) regelgeving een belangrijke pijler. Dan gaat het bijvoorbeeld over de beroepsaansprakelijkheidsverzekering, maar ook over de wijziging van de Faillissementswet, het levenstestament of het erfpachtdossier. Ook ben ik betrokken geweest bij de issuegroepen businessmodellen, fiscaliteit en verschoningsrecht.'

Hoe werkt het onderwerp 'ethiek en integriteit' door in uw bestuurswerkzaamheden?

'Ethiek en integriteit komt in vele werkzaamheden en bestuursactiviteiten naar voren. Integer werken als bestuurslid betekent voor mij dat je professioneel, dienstbaar, onafhankelijk, betrouwbaar en zorgvuldig werkt. Je neemt als bestuurslid verantwoordelijkheid voor je eigen handelen, je bent aanspreekbaar op je gedrag en je spreekt ook anderen hierop aan. Je bent je bewust van het vertrouwen dat medebestuurders, leden, directie en bureaumedewerkers

in je stellen en je blijft integer handelen, ook, of beter gezegd, juist wanneer dit voor jou nadelen, spanningen of conflicten met zich meebrengt.'

Met welk ethisch dilemma hebt u zelf weleens te maken gehad?

'Dat vind ik moeilijk concreet te beantwoorden. In algemene zin kun je zeggen dat je in ons vak continu keuzes maakt en soms zijn dat dilemma's. Het feit dat je naast notaris ook ondernemer bent, betekent dat je ook op dat punt keuzes zult moeten maken. Enerzijds moet er brood op de plank komen, maar anderzijds mag dat niet ten koste gaan van de kwaliteit en ethische normen en waarden en mag het je integriteit niet aantasten.'

Welke andere ontwikkelingen spelen er nog meer dit jaar?

'Veel, maar ik wil graag twee ontwikkelingen noemen. De KNB heeft recent kennisgenomen van de internetconsultatie inzake de aanpak van belastingontduiking. Een van de voorgestelde maatregelen betreft openbaarmaking van vergrijpboeten die kunnen worden opgelegd aan notarissen. Wij vinden dat dat onder omstandigheden passend en geboden kan zijn, maar dat wel bedacht moet worden dat openbaarmaking op zichzelf een punitief karakter heeft. Het belang van de maatschappij bij openbaarheid moet dan ook afgewogen

worden tegen het belang van de beboete notaris bij niet-openbaarheid. Openbaarmaking mag ook geen automatisme zijn en moet – evenals in de tuchtrechtspraak – als separate maatregel worden opgelegd, zodat er ook tegen bezwaar kan worden gemaakt en dat er beroep kan worden ingesteld. Ten slotte mag openbaarmaking niet eerder plaatsvinden dan nadat de opgelegde vergrijpboete en de opgelegde openbaarmaking hiervan onherroepelijk vaststaan. Ook ontvangen wij binnenkort de notariële leden van de kamers voor het notariaat. Het bestuur van de KNB hecht grote waarde aan goede en onafhankelijke tuchtrechtspraak waarbij rekening wordt gehouden met de dagelijkse praktijk van het notariaat. Het is daarom goed dat in de kamers voor het notariaat ook altijd twee notariële leden zitting hebben. Het bestuur wil graag met hen in gesprek over hun ervaringen. Daarnaast kunnen de notariële leden van de kamers met elkaar van gedachten wisselen over de uitoefening van hun rol in de kamer. En wellicht kunnen er goede tips of aanbevelingen worden gegeven aan de leden/collega's in den lande hoe het beste te handelen en waar op te letten wanneer er tegen hen een klacht is ingediend.'

Symposium 'De ondernemende kandidaat-notaris'

Op donderdag 23 november organiseert de KNB in Utrecht een symposium uitsluitend voor kandidaat-notarissen. Dit doet de beroepsorganisatie in samenwerking met de commissie kandidaat-notarissen. Het onderwerp van het symposium is 'De ondernemende kandidaat-notaris'.

Na de plenaire opening door dagvoorzitter Nora van Oostrom-Streep houdt trendwatcher Ruud Veltenaar een interactieve masterlezing over innovatief ondernemerschap 'Notariaat OverMorgen: Kansen benutten in de 21e eeuw'. Hierna volgen de deelnemers twee workshops. Het symposium wordt plenair afgesloten met het bespreken van de resultaten van het onlangs in opdracht van Sdu en KNB uitge-

voerde arbeidsmarktonderzoek onder notarissen en kandidaat-notarissen. Door een subsidie van het KNB-bestuur zijn de kosten laag. Inschrijven kan via NotarisNet/Opleidingen.

Meer informatie: KNB, Cursusbureau, cursusbureau@knb.nl, 070 3307125

KNB Cursusagenda

Oktober en november 2017

Werkcolleges 'Invoering beperkte gemeenschap van goederen' (voor leden en medewerkers)

U wordt in het kort bijgepraat over de inhoud van het wetsvoorstel, de gevolgen voor de notariële praktijk en de fiscale aspecten van deze nieuwe wetgeving. Vervolgens wordt een aantal nieuwe modellen gepresenteerd en besproken. Het tweede deel van de cursus is geheel gereserveerd voor casusposities.

23 oktober 2017 A

Aangifte erfbelasting

In deze cursus wordt niet alleen de theorie, maar ook de praktijk met betrekking tot het doen van aangifte erfbelasting in kaart gebracht. Waar zitten de valkuilen en waar is ruimte voor enige *tricks*?

24 oktober 2017

Komt een dga bij de notaris – nieuwe stijl

In deze cursus geven de docenten invulling aan de behoefte van ondernemers aan een proactieve notaris, door actuele, concrete adviesitems te behandelen. De cursist kan deze meenemen in zijn contact met de dga. Vanzelfsprekend is er ruimte voor praktijkvragen en -casus.

2 november 2017

Vereffening van nalatenschappen – nieuwe opzet

De wettelijke vereffening roept vele vragen op in de boedelpraktijk. Deze cursus gaat in op de problemen die de formele vereffeningprocedure kent en komt met praktische antwoorden.

6 november 2017

Fiscale uitfasering van het pensioen in eigen beheer

De inhoud van de fiscale structuur van uitfasering met de drie belangrijkste keuzemogelijkheden wordt besproken, de verplichte instemmingsregeling van de partner of de ex-partner, alsmede de juridische als fiscale aandachtspunten bij de beoordeling en uitvoering van de 'vergoeding' voor de 'instemmende (ex-)partner'.

7 november 2017

Vereffening: professionele ontmoeting tussen (kandidaat-)notarissen, rechters en advocaten

Wat is de toekomst van de vereffening, bezien vanuit het perspectief van de rechter, advocaat en notaris? Op deze dag wordt er van gedachten gewisseld over de knelpunten die binnen de vereffening spelen. De deelnemers wisselen ervaringen uit en praten mee over praktische oplossingen ter verbetering van de vereffeningprocedure.

7 november 2017

Tweetraps testament en tweetrapsafwikkeling

Modellen zullen de leidraad vormen van deze erfrechtelijke cursusdag: van tweetrapslegaat tot derde trap. Ook aan de tweetraps(papieren)-schenking zal aandacht worden besteed. Niet alleen de fiscale kwesties zullen aan bod komen, maar ook alle civielrechtelijke- en formuleringvraagstukken.

9 november 2017

Fiscale actualiteiten

Aan de hand van wetgeving, jurisprudentie, theorie en eventueel korte casusposities biedt de docent praktijkgerichte informatie over een selectie van belangrijke fiscaal juridische actualiteiten.

9 november 2017

Kernwaarden van de notaris

Er wordt ingegaan op een groot aantal dilemma's uit de dagelijkse notariële praktijk. Het gaat steeds om de vraag hoe te handelen als notaris. U leert de dilemma's op te lossen door de daarmee samenhangende vragen te herleiden tot de kernwaarden.

De volgende managementcursussen worden op verschillende data en locaties aangeboden.

Financieel management, winst en efficiencyverbetering

Het financieel gezond houden van de eigen praktijk en het notariskantoor is een belangrijke uitdaging voor veel notarissen. In deze training raakt u vertrouwd met financiële begrippen en methoden die u nodig hebt om uw praktijk of afdeling goed te kunnen runnen.

Onderhandelen voor het notariaat

Als (kandidaat-)notaris bent u regelmatig bezig met onderhandelen: met cliënten, opdrachtgevers, collega's en andere professionals. Door uw onderhandelingsvaardigheden te trainen, haalt u meer uit uw onderhandelingen. Deze training biedt een verdieping in de gangbare onderhandelingstheorieën. U krijgt concrete tips en vaardigheden aangereikt voor het voeren van onderhandelingen.

Dit is slechts een selectie uit het totale cursusaanbod. Voor meer informatie, inschrijven en het complete opleidingsaanbod: KNB, cursussen en congressen, telefoon 070 3307125, cursussen@knb.nl of NotarisNet/Over KNB en opleidingen.

Verplichte pensioenregeling

Uitslag dwingt tot betere voorlichting en meer onderzoek

Bijna 70 procent van de leden nam in mei deel aan het ledenonderzoek over de verplichte pensioenregeling. Het bestuur van de KNB heeft de uitkomsten van het onderzoek bekeken en liet onlangs haar aanbevelingen weten aan Stichting Notarieel Pensioenfonds (SNP). KNB-bestuurslid Allard Schuering licht deze toe.

‘De respons was uitzonderlijk hoog’, zegt Schuering, kandidaat-notaris bij AKD. ‘Dat kregen we ook terug van Panteia, het onderzoeksbureau dat het online ledenonderzoek uitvoerde en vaker dit soort onderzoeken doet.’ Volgens Schuering wijst dit op een grote betrokkenheid van de leden. Zeker nu het ging om een doorgaans minder populair onderwerp als het pensioen. ‘De leden hebben een grote verantwoordelijkheid gevoeld voor de vraag die voorlag en dat is positief voor onze beroepsgroep. In die zin is het onderzoek dan ook erg geslaagd’, vindt Schuering. De hoge respons geldt voor alle leeftijdsgroepen, verschillende functies en regio’s. Daardoor geeft het een sterk beeld van de gehele beroepsgroep en zijn de resultaten representatief te noemen. ‘De discussie over de representativiteit hoeven we niet te voeren. Dit is de mening van de beroepsgroep.’

NUANCERING

In het onderzoek stond de verplichtstelling van de pensioenregeling centraal. Er zijn in totaliteit duidelijk meer voor- dan tegenstemmers (53 tegen 31 procent). Maar de uitslag behoeft wel nuancering. Zo is het percentage ‘weet niet’-stemmers opmerkelijk hoog (16 procent). Zijn in de leeftijd tot 30 jaar de voor- en tegenstemmers met elkaar in evenwicht. En is 54 procent van de notarissen in de leeftijd tussen 30 en 40 jaar tegen verplichtstelling. Welke conclusie trekt het bestuur daaruit? Schuering: ‘Wij zien dat er beroepsgroepbreed geen meerderheid is voor afschaffing. Maar daarbij moeten we wel recht doen

‘Het zou goed zijn als SNP de voorlichting intensiveert’

aan de uiteenlopende opvattingen met name binnen de verschillende leeftijdsgroepen. Het moet natuurlijk niet zo zijn dat bepaalde groepen zich niet vertegenwoordigd voelen of zich moeilijk kunnen vinden in een besluit.’ Volgens het KNB-bestuur ligt het dan ook op de weg van het SNP en de Pensioenkamer om samen te kijken hoe de pensioenregeling beter kan aansluiten op de behoeften van de deelnemers. ‘Zo zou SNP eens kunnen onderzoeken of de kritische houding van de jongere deelnemers te maken heeft met de invulling van de pensioenregeling of met een algehele houding ten aanzien van pensioenen’, aldus het KNB-bestuurslid.

INTENSIVERING VOORLICHTING

Een andere aanbeveling van het KNB-bestuur is de communicatie over het pensioenonderwerp. ‘Natuurlijk staat dit onderwerp niet of

nauwelijks op de agenda van de gemiddelde Nederlander en dus ook niet op die van de gemiddelde (kandidaat-)notaris, maar het onderwerp is té belangrijk en het deel van je inkomen is té groot om daarmee genoegen te nemen. Het zou goed zijn als SNP de voorlichting intensiveert en de inhoud van de regeling voor specifieke doelgroepen beter uitlegt, zodat iedereen weet waarvoor hij eigenlijk premie betaalt.’ Als voorbeeld noemt Schuering het verschil in regeling tussen notarissen en kandidaat-notarissen in de maatschap en toegevoegd notarissen en kandidaat-notarissen in loondienst. ‘Eigenlijk het verschil tussen werkgevers en werknemers. Leden vragen zich af waarom dat is. Maar ondernemers hebben een andere insteek bij pensioenopbouw. Zij zijn terughoudend om geld daarvoor opzij te zetten en zien hun onderneming zelf als oudedagsvoorziening. Werknemers hebben die insteek duidelijk niet. Die reden is dus bij veel deelnemers onbekend.’

AAN ZET

Ook denkt Schuering dat het goed is als SNP meer transparant is over de uitvoeringskosten en de voordelen van de recente fusie. Dit kan bijdragen aan een betere acceptatie van het pensioenfonds. ‘En dat is in ieders belang, zowel van SNP als van KNB als formeel opdrachtgever. We hebben er beide baat bij als leden “aangesloten” zijn en daarom is SNP nu aan zet, samen met de Pensioenkamer, om de vraagstukken die uit het onderzoek naar voren zijn gekomen, aan te pakken.’

‘Keurige brief’

In haar bijdrage ‘Kritische massa’ in *Notariaat Magazine* 2017/7 schrijft Nora van Oostrom-Streep over de ‘uitgelekte’ brief van de ledenraad aan het bestuur van het BFT het volgende: ‘De brief aan het BFT was keurig, zeer goed onderbouwd en werd gestuurd nadat al heel lang geprobeerd was de verstandhouding met het BFT te verbeteren.’

Naar mijn opvatting slaat zij in deze zin op drie punten de plank finaal mis. De toon van de brief is niet anders te duiden dan als grof en respectloos. Ook het bestuur van de KNB was terecht van oordeel dat een dergelijke brief niet passend is in de verhouding tussen een PBO en een publieke toezichthouder. De kwalificatie ‘keurig’ is dus onbegrijpelijk.

Voorts bevatte de brief een groot aantal aantoonbare onjuistheden. Ik noem slechts een daarvan. De beruchte samen-

stellingsverklaring is niet van het BFT afkomstig, maar staat mede op verzoek van de KNB in een ministeriële regeling. Het ontheffingsbeleid valt binnen de bevoegdheid van het BFT en is in overleg met de KNB tot stand gekomen. Een zeer goede onderbouwing heb ik niet gezien.

Ten slotte was de verstandhouding tussen (de besturen van) KNB en BFT, ondanks stevige verschillen van inzicht, in orde. Het laatste bestuurlijk overleg verliep in een constructieve sfeer. De brief heeft in elk geval niet geholpen aan een verbetering van de verhoudingen. De beide besturen zijn (gelukkig) tot de conclusie gekomen dat ondanks het door de brief beschadigde vertrouwen de noodzakelijke samenwerking zo goed mogelijk moet doorgaan. Ik verwijs naar de gemeenschappelijke verklaring die op 7 september 2017 via NotarisNet is verspreid.

De brief van de ledenraad is een pijnlijk incident dat behoort tot de categorie: eens maar nooit meer. Van ‘keurige’ notarissen mag ten minste verwacht worden dat zij, ook bij kritiek, respect blijven tonen voor degenen die belast zijn met een toezichthoudende taak ten behoeve van het publiek belang. De integere en deskundige toezichthouders van het BFT worden in hun dagelijks werk door het, mijns inziens ten onrechte, geprezen uitlekken van deze brief gehinderd en dat is niet in het voordeel van goedwillende notarissen.

Fred Hammerstein, op persoonlijke titel

Reactie op artikel ‘Ondermijnende criminaliteit: geheimhouden of melden?’

(*Notariaat Magazine* 2017/7)

In bovenvermeld artikel gaat officier van justitie Betty Wind in op de vraag hoe een melding aan het Team Criminele Inlichtingen (TCI) zich verhoudt tot de geheimhoudingsplicht van notarissen (zie aan het eind van het artikel onder het kopje ‘Verantwoordelijkheid’).

Het bestuur van de KNB benadrukt in reactie daarop dat de notaris gebonden is aan zijn geheimhoudingsplicht. Voor ongebruikelijke transacties als bedoeld in de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme heeft de notaris een meldingsplicht. Notarissen in benarde posities of gewetensnood

kunnen hulp zoeken bij de ringvoorzitter, een vertrouwensnotaris of een andere ervaren collega. Notarissen kunnen zaken onderling met elkaar afstemmen zonder de geheimhoudingsplicht te schenden.

Informatie die onder de geheimhoudingsplicht valt, kan niet worden gedeeld met het TCI. Ook niet als de identiteit van de informant door de TCI ‘geheim’ wordt gehouden. Het blijft ten opzichte van de TCI een overtreding van de geheimhoudingsplicht, waarvoor de notaris zelf verantwoordelijk is. Dit wordt door het TCI zelf ook terecht benadrukt.

Opname makelaarscourtage op nota van afrekening is service, geen recht

Uitspraak: *ongegrond*

Casus

Voor de verkoop van een woning stuurt makelaar K (de klager) een courtagenota van 8.748,30 euro aan verkoper, 1,5 procent van de verkoopsom zoals schriftelijk overeengekomen. K stuurt de nota ook aan notaris N en zij neemt deze op in de nota van afrekening voor verkoper V. Op de ochtend van het transport krijgt N een mail van de zoon van V met het verzoek de betaalbaarstelling van de nota van de makelaar op te schorten of te storneren omdat hij enkele vraagtekens heeft bij diens dienstverlening. N reageert dat zij de nota van de afrekening zal halen en biedt aan het bedrag (tegen kosten) in depot te houden en/of in de kwestie te bemiddelen. Drie dagen later bericht K aan N dat hij probeert contact te krijgen met de zoon van V en hij verzoekt N om de nota aan hem uit te betalen of in depot te laten staan. Weer een dag later krijgt N een mail van de advocaat van K, die stelt dat V opdracht heeft gegeven tot uitbetaling van de nota en dat de zoon van V geen opdrachtgever is. N antwoordt dat V aan tafel bezwaren heeft geuit, waarop zij de nota van de afrekening heeft gehaald. De advocaat schermt nogmaals met de getekende opdracht en eist dat het bedrag in depot wordt gesteld. N is bereid tot het depot als beide partijen het daarover eens zijn, maar zal bij gebreke daarvan uitbetalen aan V, hetgeen zij doet zes dagen na het transport.

De klacht

N heeft niet voldaan aan haar zorgplicht, heeft niet integer gehandeld, is tekortgeschoten in haar voorlichting en heeft onvoldoende leiding genomen.

Het verweer

Vanaf het moment dat er discussie ontstond, heeft N direct diverse oplossingen aangeboden zoals een depot of bemiddeling. N heeft beide partijen ondersteund en begeleid en heeft steeds het belang van een goed gesprek tussen partijen benadrukt.

Het oordeel

De functie van de notaris verplicht hem of haar onder bijzondere omstandigheden ook tot een zekere zorg voor belangen van derden. De kamer deelt de visie van N dat het een goed en praktisch gebruik is dat notarissen de courtage op de nota van afrekening van verkoper plaatsen, maar dat de notaris geen mogelijkheid heeft om deze service aan de makelaar aan te bieden als verkoper dit weigert. Voorts oordeelt de kamer dat N voldoende voorlichting aan beide partijen heeft verschaft. Zij heeft zelfs expliciet gewezen op de mogelijkheid om beslag onder haar te leggen. Ook de klacht dat N met de zoon van V communiceerde, is niet gegrond, aangezien N zich ervan vergewist heeft dat de instructies van V kwamen.

De notariskamer verklaart de klacht ongegrond

Kamer voor het notariaat Amsterdam, 24 augustus 2017
(nog) niet gepubliceerd

Opmerking

Het opnemen van de makelaarscourtage op de nota van afrekening is weliswaar vast gebruik, maar moet wel stelen op goedkeuring van de koper. Dat koper daarmee mogelijk niet aan zijn verplichting naar de makelaar voldoet, regardeert de notaris in beginsel niet, afgezien van de bemiddelende rol die de notaris hierin kan vervullen.

Wilsbekwaamheid na 25 jaar: het dossier is essentieel

Casus

In 1991 heeft notaris N als plaatsvervanger/waarnemer van de oud-notaris een testament gepasseerd voor de broer van klaagster K. De oud-notaris heeft de (voor)bespreking met de broer gevoerd en het concept van het testament opgesteld. In het testament benoemt de broer tot enig erfgename een stichting, onder de last om het verkregene aan te wenden ten behoeve van drie instellingen (twee gezinsvervangende tehuizen en een stichting). De broer verbleef sinds zijn vijftiende levensjaar in gezinsvervangende tehuizen vanwege een verstandelijke beperking. In 2008 is een psychologisch rapport opgemaakt over de broer, met als conclusie

dat hij cognitief en verbaal functioneert op het niveau van een zesjarige.

Na het overlijden van de broer in 2014 start K een civiele procedure met het verzoek om nietigverklaring van het testament, omdat de broer niet wilsbekwaam was om een testament op te maken. Subsidiair verzoekt K om vernietiging van het testament van de broer op grond van artikel 4:59 lid 2 Burgerlijk Wetboek (BW) in verbinding met artikel 4:62 lid 1 BW.

De rechtbank oordeelt dat K onvoldoende heeft onderbouwd dat de wil van de broer tot het opmaken van het testament ontbrak. Verder oordeelt de rechtbank dat wel voldaan is aan het bepaalde in artikel 4:59 BW, nu een van de instellingen geen voordeel mag trekken uit het testament van de broer, omdat dit testament is gemaakt toen de broer bij een van de locaties van die instelling verbleef. De rechtbank vernietigt het testament. Tegen dit vonnis is hoger beroep ingesteld. Daarop is nog niet beslist. In juli 2015 ontvangt K de uitslag van een DNA-onderzoek dat na overlijden van de broer door een klinisch geneticus is verricht, waaruit blijkt dat hij een uiterst zeldzame mutatie in het MECP2-gen had, die leidt tot een meestal ernstige verstandelijke beperking. Volgens de arts is aannemelijk dat de broer ernstig verstandelijk beperkt was en niet wilsbekwaam in 1991. De kamer verklaarde de klacht ongegrond (ECLI:NL:TNORARL:2017:1).

De klacht

K verwijt de notarissen dat zij hebben meegewerkt aan het opstellen en passeren van een zeer specifiek testament voor haar verstandelijk beperkte broer, terwijl hij daartoe niet wilsbekwaam was.

Het verweer

N kan zich niets meer van een dossier uit 1991 herinneren en het huidige kantoor beschikt niet meer over een dossier met aantekeningen.

N leidt uit het testament af dat:

- de zakelijke inhoudsopgave, algehele voorlezing en afvraging heeft plaatsgevonden;
- de broer zijn 'ja-woord' gaf en zijn handtekening heeft geplaatst; en
- beoordeling door twee getuigen heeft plaatsgevonden.

Dit betekent volgens N dat hij en de getuigen kennelijk de wilsbekwaamheid van de broer als 'voldoende' hebben beoordeeld.

Destijds bestond er geen *Stappenplan beoordeling wilsbekwaamheid*, zoals dat voor het notariaat geldt sinds 2012. Een (kandidaat-)notaris moest destijds vooral afgaan op zijn eigen intuïtie en eventueel op dat van de getuigen. Verder oordeelde de rechtbank dat op basis van een psychologisch rapport dat zeventien jaar na het passeren van het testament is opgemaakt, niet geconcludeerd kan worden dat de wil van de broer destijds ontbrak. Aan een latere verklaring van een niet-behandelend deskundige kan dan zeker niet meer waarde gehecht worden dan aan de zelfstandige beoordeling door twee openbare ambtenaren (notarissen).

De beoordeling

Het hof neemt als vaststaand aan dat de broer vanaf zijn geboorte verstandelijk (zeer) beperkt was. Volgens K is het onmogelijk dat haar broer zonder begeleiding naar de notaris is gegaan. Ook heeft K (onweersproken) aangevoerd dat de broer niet kon lezen en dat dit de notarissen niet kan zijn ontgaan. Daarnaast was het in het testament genoemde adres van de broer een adres waarvan iedereen in de omgeving wist dat daar een gezinsvervangend tehuis voor verstandelijk gehandicapten was. Het is onwaarschijnlijk dat de verstandelijke beperkingen van de broer voor de notarissen niet zichtbaar zijn geweest. Het hof is niet gebleken van (extra) maatregelen om te waarborgen dat de wil van de broer in overeenstemming was met de inhoud van zijn testament.

Dat er geen aantekeningen meer zijn, dat de notarissen zich niets meer van de zaak kunnen herinneren en dat meer waarde gehecht moet worden aan de zelfstandige beoordeling van de wilsbekwaamheid door twee openbare ambtenaren dan aan een beoordeling achteraf door een psycholoog en een klinisch geneticus, acht het hof onvoldoende om thans al te kunnen beoordelen of de notarissen al of niet tuchtrechtelijk verwijtbaar hebben gehandeld. (Mede) gelet op het feit dat de klacht ziet op een zaak uit 1991 stelt het hof de notarissen in de gelegenheid om schriftelijk nader in te gaan op het onderzoek dat de notarissen behoorden te verrichten en het onderzoek dat zij hebben verricht in relatie tot de vraag of zij hun dienst hadden behoren te weigeren. De notarissen moeten daarbij in ieder geval duidelijk aangeven:

- wie de afspraak voor het maken van het testament heeft gemaakt;
- waar de bespreking van het te maken testament heeft plaatsgevonden;
- of de broer alleen dan wel onder begeleiding naar hun kantoor is gekomen;
- aan wie de nota is gericht en wie de nota heeft voldaan;
- welke concrete actie is ondernomen om (de aantekeningen uit) het dossier terug te vinden.

Elke verdere beslissing zal door het hof worden aanhouden.

Het hof biedt de notarissen de gelegenheid om aanvullend bewijs aan te dragen

*Het hof houdt de beslissing aan Hof Amsterdam, 5 september 2017
ECLI:NL:GHAMS:2017:3555*

Opmerking

De uitspraak toont het belang van het bewaren van (testamenten)dossiers aan, zelfs tot drie jaar na het overlijden (verjaringstermijn tuchtklacht) van de testateur.

Aanvulling koopcontract is geen verbetering van een 'kennelijke mislag'

Uitspraak: *gegrond met oplegging van een maatregel*

Casus

Klagers hebben in 2015 appartementen geleverd gekregen bij akten verleden voor notaris N. Bij proces-verbaal verbetering van kennelijke mislag, corrigeert N in september 2016 een niet in de akten opgenomen artikel. De correcties/aanvullingen bestaan uit voorwaarden die de gemeente heeft verbonden aan de voor de appartementen verleende subsidie. N reageert niet op vragen die namens klagers aan N zijn gesteld bij e-mail in februari 2017.

De klacht

N heeft een proces-verbaal kennelijke mislag opgesteld ter zake van een wijziging die in feite een aanvulling op of een verbetering van de koopakten met zich brengt. N heeft ook nagelaten klagers te informeren door het toezenden van het opgemaakte proces-verbaal.

Het verweer

N zag de wijziging niet als een aanvulling waar klagers beter of slechter van zouden worden, omdat de wijziging vooral zag op de verplichting om de bestemming bewoning van het gekochte appartement in stand te houden. N heeft ter zitting verklaard dat hij de gevolgde werkwijze opnieuw heeft gezien en dat hij het met klagers eens is dat een rectificatieakte de aangewezen weg was geweest.

Het oordeel

De wijziging die in het proces-verbaal is opgenomen, kan niet worden aangemerkt als een kennelijke mislag. Immers hetgeen is gewijzigd stond niet in de koopovereenkomst en kon alleen al om die reden niet met een proces-verbaal worden doorgevoerd op basis van een opdracht van één partij. Ook de klacht die ziet op het destijds niet toezenden van het proces-verbaal aan klagers is gegrond. Op de gegrondverklaring van een klacht past in beginsel een tuchtrechtelijke reactie. De kamer acht in dit verband wel van belang dat N inmiddels afstand heeft genomen van de destijds gevolgde werkwijze. Dat neemt echter niet weg dat bij het geheel van de omstandigheden het opleggen van de tuchtmaatregel van berisping gepast en geboden wordt geacht.

De notariskamer legt de maatregel berisping op

*Kamer voor het notariaat, 24 juli 2017
ECLI:NL:TNORARL:2017:35*

Opmerking

Artikel 45 lid 2 van de Wet op het notarisambt geeft een rectificatiemogelijkheid voor de notaris. Met het woord 'kennelijk' wordt aangegeven dat het objectief duidelijk moet zijn dat het om een schrijffout of een mislag gaat. De fout moet zodanig zijn, dat die voor iedereen direct kenbaar en duidelijk is. De akte mag door de verbetering geen andere inhoud krijgen.

Op NotarisNet zijn naast bovenstaande uitspraken ook andere tuchtuitspraken te lezen. Nadere informatie: KNB (nm@knb.nl)

PERSONALIA

Benoemd tot notaris

Amsterdam (in associatief verband met Nauta Dutilh N.V.) m.i.v. datum beëdiging **mr. P.C.S. van der Bijl**, kandidaat-notaris (2003); **Kampen** (protocol mr. A.C. Goedegebure) m.i.v. datum beëdiging **mr. B. Slagter**, kandidaat-notaris (1996).

Aangewezen tot toegevoegd notaris

De Wolden (protocol mr. H.A. Enting) m.i.v. datum beëdiging mevrouw **mr. P.S.I. Lichtendonk**; **Doetinchem** (protocol mr. J.F.M. Schoot) m.i.v. datum beëdiging **mr. R.A.H. Raedeman**; **Maastricht** (protocol mr. J.M.J.H. Achten) m.i.v. datum beëdiging mevrouw **mr. S.E.P. Lucassen**; **Maastricht** (protocol mr. J.M.J.H. Achten) m.i.v. datum beëdiging **mr. Ph.A.J.H. van Oss**; **Oegstgeest** (protocol mevrouw mr. L. van de Oudeweetering) m.i.v. datum beëdiging mevrouw **mr. N. Pijnenburg-Verhoogt**; **'s-Hertogenbosch** (protocol mr. P.G. Heeringa) m.i.v. datum beëdiging **mr. R.N.T.J. Stollenwerck**; **Rotterdam** (protocol mr. W.M. van Eijck) m.i.v. datum beëdiging mevrouw **mr. S. Coppen**.

Eervol ontslag op verzoek

mr. G.P. van Breugel, notaris te **Alphen aan den Rijn**, m.i.v. 1 oktober 2017; **mr. R.M.J. van Gent**, notaris te **Maastricht**, m.i.v. 1 oktober 2017; **mr. A.C. Goedegebure**, notaris te **Kampen**, m.i.v. 4 oktober 2017; mevrouw **mr. M.H. Legein**, notaris te **Amsterdam**, m.i.v. 29 september 2017.

Toewijzing protocol

De minister van Veiligheid en Justitie heeft besloten het protocol en de overige notariële bescheiden van:

- mr. H.G.M. Daemen, tot 1 april 2017 notaris te Oosterhout, m.i.v. 1 september 2017 toe te wijzen aan **mr. J. Offereins**, notaris te **Oosterhout**;
- mr. A.P. Bakker, tot 16 september 2016 notaris te Edam-Volendam, m.i.v. 1 september 2017 toe te wijzen aan **mr. J.H.J.A. Hofstee**, notaris te **Edam-Volendam**;
- mr. J.F. Harmsma, tot 1 april 2017 notaris te De Friese Meren, m.i.v. 18 september 2017 toe te wijzen aan mevrouw **mr. H.R. Harmsma**, notaris te **De Friese Meren**.

Overleden

Op 2 september 2017 op zesenzeventigjarige leeftijd, **mr. S.A. Slagman**, oud-notaris te **Tytsjerksteradiel**.
Op 2 september 2017, op eenenveertigjarige leeftijd, mevrouw **mr. C.M.W. Bentveld-Zegger**, kandidaat-notaris te **Nieuwkoop**.

Susanne Coppen

Bart Slagter

Nicole Pijnenburg-Verhoogt

Paul van der Bijl

Priscilla Lichtendonk

Rogier Stollenwerck

COLOFON

Notariaat Magazine is een uitgave van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) en publiceert nieuws en achtergronden over onderwerpen die het notariaat raken. Bij de KNB zijn ruim 1.300 notarissen en 1.650 kandidaat-notarissen aangesloten. Het blad wordt in een oplage van ruim 5.000 exemplaren verspreid onder KNB-leden en externe relaties. Notariaat verschijnt maandelijks, met uitzondering van januari en augustus. De redactie van Notariaat Magazine is onafhankelijk en werkt op basis van een redactiestatuut. De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden brieven en opinies in te korten.

Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB)
Spui 184
Postbus 16020
2500 BA 's-Gravenhage
telefoon: 070 3307111

Redactie: Mechtelt Lindenhovius (hoofdredacteur), Jessica Hendriks (redacteur), Clemens van Gessel (correctie)
Telefoon 070 3307170, **e-mail** nm@knb.nl

Aan dit nummer werkten mee: Roel Ottow, Tatiana Scheltema, Peter Steeman, Jolanda aan de Stegge, Bertine Vos-Vegter, Henriette van Wermeskerken

Redactieraad: Wouter Burgerhart, Mariska Dalmijn-Verkooijen, Sabrina Gajadhar, Bart van Gemert, Steven ten Hagen, Mark Jonker Roelants, Joyce Leemrijse, Hens Meengs, Anne-Marie Snel

Foto's: Truus van Gog
Omslag: Truus van Gog

Vormgeving:
Okapi. Corporate Identity Atelier

Uitgever: Sdu Uitgevers,
Peter Frissen
Prinses Beatrixlaan 116
2595 AL 's-Gravenhage
Postbus 20025
2500 EA 's-Gravenhage
telefoon: 070 3789571

Druk: Drukkerij Senefelder Misset, Doetinchem

Abonnementen: De abonnementsprijs bedraagt 116,03 euro per jaar (excl. btw en incl. administratie- en verzendkosten), prijswijzigingen voorbehouden.

Abonnementenadministratie:
Sdu Klantenservice
Postbus 20014, 2500 EA 's-Gravenhage
telefoon: 070 3789880, fax: 070 3789783

Vanwege de aard van de uitgave, gaat Sdu uit van een zakelijke overeenkomst; deze overeenkomst valt onder het algemene verbintenissenrecht.

Advertentie-acquisitie:
Sdu Mediasales, Martine Aspeslagh
telefoon: 070 378 0562
e-mail: m.aspeslagh@sdu.nl

ISSN: 1568-4121

© KNB/Sdu Uitgevers
Alle rechten voorbehouden. Behoudens de door de Auteurswet gestelde uitzonderingen, mag niets uit deze uitgave worden veeleevoudigd (waaronder begrepen het opslaan in een geautomatiseerd gegevensbestand) of openbaar gemaakt, op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever of de KNB. De bij toepassing van art. 16B en 17 Auteurswet wettelijk verschuldigde vergoedingen wegens fotokopieën, dienen te worden voldaan aan de Stichting Reprorecht, Postbus 882, 1180 AW te Amstelveen. Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur(s), redacteur(en) en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten of onvolkomenheden.

van conflict naar kans

Wilt u uw cliënten
echt verder helpen;
word notaris-mediator

Mediation Opleiding MfN

19 oktober 2017 Westervelde (Dr)

www.wagnergroup.nl/mediation-opleiding

Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

Mediatorsfederatie
KWALITEITSREGISTER Nederland
BASISOPLEIDING
MFN GEACCREDITEERD

Op weg naar een wereld die groter is dan onszelf.
Wagner Group is een door de Rijksoverheid erkende instelling voor Hoger Onderwijs.

Slimme software voor de notariële praktijk...

Werken met NEXTassyst van Devoon is een verademing voor notarissen en hun team. Het systeem importeert gegevens uit externe bronnen en automatiseert steeds meer werkzaamheden. Zo levert uw kantoor snel en efficiënt méér kwaliteit tegen minder kosten.

www.devoon.nl

Devoon BV | Reeuwijkse Poort 305b | 2811 NV Reeuwijk
Telefoon 0182-39 99 94 | info@devoon.nl

...veilig, overal en altijd online bereikbaar

Met de clouddiensten van ICT Concept heeft u met een enkele klik veilig toegang tot uw complete systeem. Zo kunt u NEXTassyst altijd en overal gebruiken. Als Lexsyn Groep Partner van Devoon voelen wij ons nét zo verantwoordelijk voor uw succes.

ict concept.

T 088 002 84 82
www.ict-concept.nl

Amersfoort Amsterdam Eindhoven
Joure Oosterhout Rotterdam